

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΙΣΤ'

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 22 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1938

ΑΡΙΘ. 41-42

ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΟΣ ΝΟΜΟΣ*

'Αναγκ. Νόμος υπ' αριθ. 1363. 1938

Περί κατοχυρώσεως διατάξεων τῶν άρθρων 1 καὶ 2 τοῦ ἐν ἰσχύϊ Συντάγματος.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Β'

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Προτάσει τοῦ Ἡμετέρου Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάσσομεν :

* Ἄρθρον 1.

Αἱ διατάξεις τῶν άρθρων 11 καὶ 18 τοῦ κωδικοποιημένου Νόμου 5439 ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν οἰκογενειῶν τῶν ἀπαιτουμένων πρὸς λειτουργίαν ναοῦ ὑπὸ ἐνοριακὴν ιδιότητα, ὡς καὶ αἱ διατάξεις τοῦ άρθρου 13 τοῦ αὐτοῦ Νόμου ἔχουσιν ἐφαρμογὴν ἐπὶ τῶν ναῶν πάσης θρησκείας καὶ παντὸς δόγματος.

Ναὸς οἰουδήποτε δόγματος ἀνεγερθεὶς ἄνευ τῆς ὑπὸ τοῦ άρθρου 63 τοῦ Νομοῦ 5439 προυπαιτουμένης ἐγκρίσεως τοῦ Ὑπουργείου Θρησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας ἢ κατὰ μετατροπὴν οἰκῆματος ἢ ἀποθήκης κλείεται καὶ σφραγίζεται ὑπὲρ εὐθύνην τῆς οἰκείας ἀστυνομικῆς Ἀρχῆς, ἀπαγορευομένης τῆς λειτουργίας αὐτοῦ, τῶν ὑπευθύνων τιμωρουμένων διὰ χρηματικῆς ποινῆς, χιλίων μέχρι πεντήκοντα χιλιάδων δραχμῶν καὶ φυλακίσεως 2 μέχρις 6 μηνῶν, μὴ μετατρέπομένης.

Ναοὶ ἢ εὐκτήριοι οἴκοι ἢ μοναὶ ἢ ναοὶ μονῶν ἢ ἡσυχαστήρια ἢ εντευκτήρια ἢ ἄλλοι τόποι λατρείας ἢ συγκεντρώσεως, μὴ ἀνηκόντες εἰς τὴν ἐπικρατοῦσαν θρησκείαν, δεόν να φέρωσιν ἐμφανῶς ἐπὶ τῆς μετώπης τῆς ἐξωτερικῆς προσώψεως αὐτῶν ἐπιγραφήν, ἐμφανίζουσαν τὸ θρησκεῦμα, δόγμα ἢ τὴν αἵρεσιν, εἰς ὃ ἀνήκει ἕκαστος τῶν ἱερουμαίων τούτων, ἄλλως κλείονται ἄνευ ἄλλης διατυπώσεως ὑπὸ τῆς ἀστυνομικῆς ἀρχῆς ἀντεπαγγελτικῶς ἢ τῆ παραγγελία τοῦ ἀρμοδίου κατὰ περιφερειαν Εἰσαγγελέως ἢ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Θρησκευμάτων.

* Ἄρθρον 2.

Ἐντὸς δύο μηνῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος Νόμου εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως πάντες οἱ κατὰ νομαρχιακὴν περιφερειαν νομιμῶς προϋριστάμενοι Θρησκευμάτων καὶ δογμάτων, πλὴν τοῦ τῆς ἐπικρατοῦσης θρησκείας, δι' ἣν ἔχουσιν ἤδη πλη-

* Ἐφημερὶς τῆς Κυβερνήσεως τεύχος Δ' 3 Σεπτεμβρίου 1938 ἀριθ. 305.

ρωθῆ αἱ διὰ τοῦ παρόντος προβλεπόμεναι ὑποχρεώσεις, ὑποχρεοῦνται ὅπως ὑποβάλλωσιν ὑπευθύνως εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Θρησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας ἀκριβῆ κατάστασιν, κεκρωμένην καὶ ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενον αὐτῆς ὑπὸ τῆς οἰκείας ἀστυνομικῆς καὶ νομαρχιακῆς Ἀρχῆς ἐμφανίζουσαν τὸν κατὰ περιφέρειαν ἀριθμὸν τῶν πιστῶν τοῦ οἰκείου θρησκευματος ἢ δόγματος κατ' ἄτομα καὶ οἰκογενείας, τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐν ἐνεργείᾳ ἢ μὴ ναῶν, τῶν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν αὐτῶν τελούντων, τὸν ἀριθμὸν τῶν περὶ ἕκαστον λειτουργούντων ναῶν οἰκογενειῶν, τῶν ἐν αὐτῷ τελουσῶν τὰ τῆς λατρείας, τὸν ἀριθμὸν καὶ τὸ εἶδος σχολῶν πάσης φύσεως μετὰ τοῦ προγράμματος αὐτῶν, ὡς καὶ ὀνομαστικὴν κατάστασιν τῶν ἀνηκόντων εἰς τὸ δόγμα ἢ τὴν αἵρεσιν αὐτῶν κληρικῶν ἢ τῶν λειτουργούντων διὰ τὴν λατρείαν προσώπων.

Πᾶσα ἀνακριβεία ὡς πρὸς τὰ στοιχεῖα ταῦτα ὑπάγεται εἰς περὶ ψευδοῦς πιστοποιήσεως διατάξεις τοῦ Ποινικοῦ Νόμου.

* Ἄρθρον 3.

Οἱ διὰ τὴν διαχείρισιν τῆς τε κινήτης καὶ ἀκινήτου περιουσίας τῶν ἐν Ἑλλάδι ναῶν οἰουδήποτε δόγματος ἢ θρησκευματος ὁποσδήποτε καθιστάμενοι διαχειρισταὶ δεόν ἀπαραιτήτως νὰ μὴ ἔχωσι καταδικασθῆ ἐπὶ παραβάσει τῶν ἐν άρθροισ 22 καὶ 24 τοῦ Ποινικοῦ Νομοῦ ἀναφερομένων ἀδικημάτων ἢ διὰ παράβασιν τοῦ 117) 1936 Ἀναγκαστικοῦ Νόμου περὶ προστασίας τοῦ κοινωνικοῦ καθεστώτος καὶ νὰ κέκτηνται πιστοποιητικόν.

Οἱ κατὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ παρόντος μὴ πληροῦντες τὸν ὅρον τούτου διαχειρισταὶ θεωροῦνται ἀπαλλαγέντες τῶν καθηκόντων τῶν αἰα τῆ δημοσιεύσει τοῦ παρόντος, μετ' ἔλεγχον τοῦ οἰκείου Νομάρχου, οἱ δ' ἐκ τούτων ἀρνούμενοι νὰ συμμορφωθῶσιν ἀπομακρύνονται διὰ τῆς οἰκείας ἀστυνομικῆς Ἀρχῆς, ἐφαρμοζομένων κατ' αὐτῶν τῶν ἐπὶ ἀπειθείᾳ διατάξεων τοῦ Ποινικοῦ Νόμου.

Ἀπολογισμοὶ τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων τῶν ναῶν τούτων ὑποβάλλονται κατὰ τὴν λήξιν ἕκαστου οικονομικοῦ ἔτους εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Θρησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν (Διεύθυνσιν Νομικῶν Προσώπων) διὰ τοῦ ἀρμοδίου Νομάρχου.

* Ἄρθρον 4.

Προσηλυτισμὸς εἶναι πᾶσα διὰ βίας ἢ ἀπειλῶν ἢ ἀθεμίτων μέσων ἢ διὰ παροχῶν ἢ δι' ὑποσχέσεων περὶ χρηματικῶν ἢ ἄλλης φύσεως παροχῶν, διὰ μέσων καὶ ὑποσχέσεων ἀπατηλῶν, δι' ἐπιδαψιλεύσεως ἢ θι-

κῆς καὶ ὑλικῆς περιθάλψεως, διὰ καταχρήσεως τῆς ἀπειρίας ἢ ἐμπιστοσύνης ἢ δι' ἐκμεταλλεύσεως τῆς ἀνάγκης ἢ τῆς πνευματικῆς ἀδυναμίας ἢ κορυφότητος καὶ ἐν γένει ἢ καθ' οἰονδήποτε τρόπον ἄμεσος ἢ ἕμμεσος ἐπιτυχάνουσα ἢ μὴ προσπάθεια ἢ ἀπόπειρα πρὸς διεύθυνσιν εἰς τὴν θρησκευτικὴν συνείδησιν ἐτεροδόξων ἀνηλίκων ἢ ἐνηλίκων ἐπὶ σκοπῶ συνειδητῆς ἢ ἀσυνειδήτου μεταβολῆς τοῦ περιεχομένου τῆς θρησκευτικῆς αὐτῶν συνειδήσεως τ. ἔ. τῆς θρησκευτικῆς τῶν πίστεως καὶ προσαρμογῆς αὐτῶν πρὸς τὰς ιδέας ἢ πεποιθήσεις τοῦ προσηλυτιζόντος.

* Ἄρθρον 5.

'Εφ' ὅσον ἤθελον προκύψει, κατόπιν διοικητικῆς ἀνακρίσεως, στοιχεῖα προσηλυτισμοῦ, οἱ ἐνεργοῦντες αὐτόν, ἐὰν ᾧσι ξένοι ὑπήκοοι ἀπελαύνονται ἄμεσος παρ' ἐκάστη Νομαρχία Ἐπιτροπῆς Ἀσφαλείας καθ' ἣς ἐπιτρέπεται προσφυγῇ ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς ἀποφάσεως πρὸς τὸν Ἐπουργὸν τῶν Θρησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας.

* Ἑλληνες ὑπήκοοι, ὑπολίπτοντες εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 4 τοῦ παρόντος προβλεπόμενον ἀδίκημα, διωκόμενον αὐτεπαγγέλτως, εἰσάγονται δι' ἀπ' εὐθείας κλήσεως ἐνώπιον τοῦ ἀρμοδίου Δικαστηρίου καὶ τιμωροῦνται διὰ χρηματικῆς ποινῆς μέχρι πενήκοντα χιλιάδων δραχμῶν καὶ διὰ φυλακίσεως, μετὰ τὴν ἔκτισιν τῆς ὁποίας ὑποβάλλονται εἰς ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν, ἥς ἡ διάρκεια καθορίζεται διὰ καταδικαστικῆς ἀποφάσεως.

* Ἡ ἐνέργεια προσηλυτισμοῦ ἐν σχολείῳ, μορφωτικῷ ἢ φιλανθρωπικῷ ἰδρύματι, ἀποτελεῖ ἰδιαίτερος ἐπιβαρυντικὴν περίπτωσιν.

* Ἄρθρον 6.

Διὰ τὴν ἰδρυσιν καὶ λειτουργίαν ἱερατικῆς σχολῆς ἢ σεμιναρίου παντὸς δόγματος ἢ θρησκευματος ἢ μορφωτικοῦ ἰδρύματος οἰασδήποτε μορφῆς ἢ τύπου, παρεκτὸς τῶν τῆς ἐπικρατοῦσης θρησκείας διεπομένων ἢδη ὑπὸ ἰδίων νόμων ἢ διὰ τὴν λειτουργίαν κέντρου οἰασδήποτε αἰρέσεως ἢ αἰρετικῆς ἀποχρώσεως, ἀπαιτεῖται προηγουμένως ἔγκρισις τοῦ Ἐπουργοῦ Θρησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας, ἀσκοῦντος τὴν ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω ἐποπτεῖαν.

Τὰ ἢδη ἐν τῷ Βασιλείῳ λειτουργοῦντα ὡς ἄνω κέντρα, ἰδρύματα ἢ σχολαὶ καὶ ἄλλα οἰονδήποτε τύπου παρεμφερῆ ἰδρύματα κλείονται διὰ τῆς Ἀστυνομικῆς Ἀρχῆς, ἐν μὴ τύχωσιν ἐντὸς διμήνου ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος τῆς ὡς ἄνω Ἐπιτροπῆς ἔγκρισεως ἐφ' ἣ ὑποβάλλεται εἰς τὸ Ἐπιτροπικὸν Θρησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας αἴτησις μετὰ πλήρων στοιχείων, ὑπευθύνως παρὰ τοῦ αἰτούντος πιστοποιουμένου ὡς πρὸς τὴν ἀκριβείαν καὶ ἀληθειαν τῆς πιστοποιήσεως.

* Ἡ ἀνακριβὴς ἢ ἀναληθὴς πιστοποίησις τῶν ἀνωτέρω ὡς καὶ ἡ καθ' οἰονδήποτε τρόπον παρεμποδισις τῆς ἀσκήσεως ἐλέγχου ὑπὸ τοῦ Ἐπουργοῦ ἢ τῶν κατ' ἐντολὴν αὐτοῦ ἐνεργουσῶν δημοσίων κρατικῶν ὑπηρεσιῶν, συνεπάγεται τὴν ἄρσιν τῆς πρὸς λειτουργίαν τῶν ὡς ἄνω κέντρων ἐγκρίσεως καὶ το ἄμεσον κλείσιμον αὐτῶν.

Αἱ ἀστυνομικαὶ Ἀρχαὶ ὑποχρεοῦνται ὅπως μετὰ τὴν ἐκπνοὴν τῆς διμήνου προθεσμίας ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος ἐνεργήσωσι τὸν ἔλεγχον τῶν ἀδειῶν ἰδρύσεως καὶ λειτουργίας τῶν ἐν ταῖς περιφερείαις αὐτῶν ὡς ἄνω σχολῶν, ἰδρυμάτων καὶ κέντρων ὑποβαλλομένης πρὸς τοῦτο σχετικῆς ἐκθέσεως εἰς τὸ Ἐπιτροπικὸν Θρησκευμάτων.

* Ἄρθρον 7.

* Ἀπαγορεύεται ἡ πρόσληψις βρεφῶν καὶ ἐν γένει παιδῶν μέχρι τῆς ἡλικίας τῶν δεκατεσσάρων ἐτῶν ἀνηκόντων εἰς ὀρθοδόξους οἰκογενείας, εἰς ὀρφανοτροφεία ἢ ἕτερα φιλανθρωπικὰ καταστήματα, ἰδρυμένα ἢ συντηρούμενα ὑπὸ μὴ ὀρθοδόξων φιλανθρωπικῶν ἢ ἄλλων ὁργανώσεων, οἱ δὲ ἐν τοιούτοις ὀρφανοτροφείοις νῦν διαιωόμενοι τρόφιμοι ἐντὸς τὸ πολὺ ἕξ μηνῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος Νόμου εἰσάγονται ὑποχρεωτικῶς εἰς Κρατικὰ δημοτικὰ ἢ κοινοτικὰ καὶ ἐκκλησιαστικὰ ὀρφανοτροφεία, ἢ ἐγκαταστάσεις τοῦ Πατριωτικοῦ Ἰδρύματος ὑποχρεούμενα νὰ δεχθῶσι τούτους καθ' ὑπέρβασιν τῆς ἐνεστῶσης δυνάμεώς των.

Τὰ Ἐπιτροπικὰ Κρατικῆς Ὑγιεινῆς καὶ Ἀντιλήψεως καὶ Θρησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας ὑποχρεοῦνται ἅμα τῇ δημοσιεύσει τοῦ παρόντος Νόμου νὰ μεριμνήσωσι διὰ τὴν ἐπὶ τῇ βάσει ἀκριβοῦς καταστάσεως παραλαβὴν πάντων τῶν ὑπὸ τοῦ παρόντος ἄρθρου προβλεπομένων ἀνηλίκων καὶ τὴν τοποθέτησιν αὐτῶν εἰς τὰ δι' αὐτῶν καθοριζόμενα ὀρφανοτροφεία.

* Ἄρθρον 8.

Βιβλία θρησκευτικά, ὧν τὸ περιεχόμενον ἀντίκειται κατὰ τὴν γνώμην τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, εἰς τὰ δόγματα καὶ τὰς ἱερὰς παραδόσεις τῆς ἐπικρατοῦσης ὀρθοδόξου Χριστιανικῆς θρησκείας δὲν δύναται νὰ κυκλοφορήσωσιν ἐλευθέρως εἰμὴ μόνον ὑπὸ τοὺς τρεῖς ἐπομένους ὁρους :

α') Δέον νὰ πωλῶνται ἐν καταστήματι φέροντι ἐμφανῶς ἐν ἐπιγραφῇ τὴν ἐνδειξὴν τοῦ δόγματος ἢ θρησκευματος ἢ αἰρέσεως, εἰς ὃ ἀνήκουσι τὰ πωλούμενα βιβλία, β') πάντα τὰ πωλούμενα β.β.β. δέον νὰ φέρωσιν ἐπὶ τοῦ ἐξωφύλλου ἀνεξιτήλως ἐντυπον τὴν ἐνδειξὴν τοῦ δόγματος ἢ θρησκευματος ἢ αἰρέσεως, εἰς ὃ ἀνήκουσι, γ') πάντα τὰ βιβλία πρὸ τῆς κυκλοφορίας των δέον νὰ σφραγίζωσιν ἐμφανῶς ὑπὸ τοῦ Γραφείου τῆς Μητροπολιτικῆς, εἰς τὴν περιφέρειαν τῆς ὁποίας τὸ πρῶτον τιθενται εἰς τὴν κυκλοφορίαν δια σφαιγίδος ἀνεξιτήλου, ἀποτυπούσης τὴν ἐνδειξὴν τοῦ δόγματος ἢ θρησκευματος ἢ αἰρέσεως, εἰς ὃ ἢ εἰς ἣν ἕκαστον β.β.β.β. ἀνήκει.

Ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος πάντα τα ἢδη ἐν κυκλοφορίᾳ βιβλία δέον νὰ προσαχθῶσι πρὸς σφράγιον εἰς τὴν Νομαρχίαν, ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς ὁποίας κυκλοφοροῦσιν, ἄλλως κατὰσχονται ὡς ομηρῶν ἐν γένει ὁργάνων ἄνευ ἄλλης διατυπώσεως ἢ δικαιώματος ἀποζημιώσεως, τῶν οὐσιαστικῶν ἢ μορφωτικῶν αὐτὰ τιμωρουμένων διὰ φυλακίσεως μέχρι ἕξ μηνῶν μὴ μετατερομένης καὶ χρηματικῆς ποινῆς 2.000 μέχρι 10.000

δραχμῶν. Κατὰ τῶν ἀποφάσεων τούτων δὲν ἐπιτρέπεται ἐφορῆς ἢ ἀναίρεσις.

Αἱ Νομαρχίαι ὑποχρεοῦνται ἅμα τῇ δημοσιεύσει τοῦ παρόντος νὰ σηµάνωσι καὶ νὰ σηµαίνωσιν ἐφεξῆς ἐμφανῶς πάντα τ' ἀνωτέρω βιβλία διὰ σφραγίδων ἐνδεικτικῶν τοῦ θρησκευµατος (Χριστιανικοῦ, Ἰσραηλιτικοῦ, Μουσουλμανικοῦ κλπ.) δόγµατος (παπικοῦ δυτικοῦ, παπικοῦ οὐνιτικοῦ, διαμαρτυροµένου, εὐαγγελικοῦ κλπ.) ἢ αἰρέσεως (χιλιασµοῦ κλπ.) πληροφοροῦσαι τὰς ἀρµοδίας Ἀρχάς διὰ πᾶσαν παράβασιν τοῦ παρόντος Νόμου, ἥτις ἤθελεν ὑποπέσει εἰς τὴν ἀντίληψιν αὐτῶν.

Διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀνωτέρω διατίθεται ὑπὸ τοῦ οἰκείου Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ Μέσης Ἐκπαιδεύσεως εἰς ἐκάστην Νομαρχίαν εἰς ἓκ τῶν παρὰ τοῖς Σχολείοις Μέσης Ἐκπαιδεύσεως τῆς περιφερείας αὐτῆς: Καθηγητῆς Θεολόγος, διὰ δὲ τὰς Ἀθήνας, Πειραῖα καὶ Θεσσαλονίκην Καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστηµίου ἢ Δημόσιοι ὑπάλληλοι πτυχιούχοι τῆς Θεολογίας ὀριζόμενοι ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Θρησκευµάτων.

Ἐντυπα (περιοδικά, ἐφημερίδες κλπ.) καθαυτὰ ὁπωσδήποτε τῆς ἐπικρατοῦσης θρησκείας ἢ ἄλλων θρησκευµάτων ἢ δογµάτων ἢ τῶν λειτουργῶν αὐτῶν ἢ προσβάλλοντα ὁπωσδήποτε τὴν δημοσίαν αἰδῶ ἢ τὰς ἐθνικὰς παραδόσεις, τὰς ἀναφεροµέναις εἰς τὴν πατρίδα, θρησκείαν καὶ οἰκογένειαν κατὰσχονται, ἀπαγορευοµένης τοῦ λοιποῦ ἀνεκκλήτως τῆς κυκλοφορίας αὐτῶν.

Ἄρθρον 9.

Ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος οἱ ἀνεγνωριστένοι ἀρχηγοὶ τῶν ἐν τῷ Βασιλείῳ θρησκευµάτων ἢ δογµάτων, συμφώνως καὶ πρὸς τὰ διὰ τοὺς ἀρχηγούς τῆς ἐπικρατοῦσης θρησκείας ἰσχύοντα, ὑποχρεοῦνται νὰ ἀνακοινώσωσιν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Θρησκευµάτων τὴν μόνιμον ἔδραν αὐτῶν.

Πᾶσα μετακίνησις τῶν ὡς ἄνω ἀρχηγῶν θρησκευµάτων ἢ δογµάτων λόγῳ ἀδείας ἐπιτρέπεται μετ' ἀνακοίνωσιν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς συγκαταθέσεως τῆς παρ' ἡς; κανονικῶς ἐξαρτῶνται ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς.

Οἱ ἀνεγνωριστένοι κληρικοὶ χριστιανικῶν δογµάτων παντὸς βαθμοῦ καὶ ἀρχηγοὶ αἰρέσεων ἀνεξαρτήτως ὑπηκοότητος δὲν δύνανται νὰ μετακινῶνται ἐκτὸς τῆς περιφερείας αὐτῶν, προκειµένου δὲ περὶ ἀρχηγῶν ἐκτὸς τῆς ἔδρας τῶν ἀνευ ἀδείας καὶ τοῦ Ὑπουργείου Θρησκευµάτων.

Οἱ παραβάται τιμωροῦνται ἀνεξαρτήτως ὑπηκοότητος διὰ χρηµατικῆς ποινῆς 2.000 μέχρι 50.000 καὶ διὰ φυλακίσεως μὴ μετατροποµένης μέχρις ἑξ μηνῶν, ἐν ὑποτροπῇ δὲ δι' ἐκτοπισµοῦ ἢ ἀπελάσεως.

Ἄρθρον 10.

Ἀπαγορεύεται ἡ ἐντὸς ὀρθοδόξου Ναοῦ τέλεσις λατρείας ὑπὸ παντὸς βαθμοῦ κληρικῶν μὴ ἀνήκόντων εἰς τὴν ἐπικρατοῦσαν ἐν Ἑλλάδι Ὄρθόδοξον Χριστιανικὴν θρησκείαν ἢ καὶ συµμετοχὴ αὐτῶν εἰς λιτανείας, φερόντων τὴν ἀµφισβήτησιν τὴν ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος καθιερωµένης ἐκ παραδόσεως διὰ τοὺς κληρικούς τῆς Ὄρθοδόξου

Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τῶν ἀντιστοιχῶν βαθµῶν.

Εἰς τοὺς παραβάτας ἐπιβάλλονται αἱ ποιναὶ τοῦ προηγουµένου ἄρθρου ἐν συνδυασµῷ πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ Ποινικοῦ Νόμου διὰ περιπτώσεις ἀντιποιήσεως στολῆς ἢ σχήµατος.

Ἄρθρον 11.

Ἡ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος ἀποδηµία τῶν κληρικῶν παντὸς βαθμοῦ ἢ ἀρχηγῶν δογµάτων ἢ θρησκευµάτων αἰρέσεων ἐπιτρέπεται κατόπιν ἀδείας τοῦ Ὑπουργείου ἢ Θρησκευµάτων ἠτιολογηµένης, χορηγουµένης συμφώνως πρὸς τὰ κρατοῦντα καὶ διὰ τοὺς κληρικούς τῆς ἐπικρατοῦσης θρησκείας.

Ἄρθρον 12.

Ἡ εἴσοδος εἰς τὰ ὄρια τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος κληρικῶν πάντων ἀνεξαρτήτως τῶν θρησκευµάτων ἢ δογµάτων ἢ αἰρέσεων ἢ ἀρχηγῶν αἰρέσεων καὶ θρησκοδιδασκάλων ἀνεξαρτήτως ὑπηκοότητος, ἐπιτρέπεται κατόπιν ἀδείας τῶν Ὑπουργείων Θρησκευµάτων καὶ Ἐξωτερικῶν.

Οἱ παραβάται ἀπολύονται ἀνευ ἄλλης διατυπώσεως τῶν ὄριων τῆς Ἐπικρατείας; τιμωροῦµένων πειθαρχικῶς καὶ τῶν δημοσίων ὀργάνων τῶν συνυπευθύνων διὰ τὴν παράβασιν.

Ἄρθρον 13.

Πάντες οἱ μαθηταὶ Δημοτικῆς καὶ Μέσης Ἐκπαιδεύσεως οἱ ἀνήκοντες εἰς τὴν ἐπικρατοῦσαν θρησκείαν ἀνεξαρτήτως φοιτήσεώς των εἰς τὰ ἡμέτερα ἢ ξένα σχολεῖα ἐκκλησιάζονται ὑποχρεωτικῶς κατὰ τὰς Κυριακὰς καὶ ἐπισήµους ἑορτὰς ἀργίας εἰς τοὺς ὀρθοδόξους ναοὺς συνοδευόμενοι ὑπὸ τῶν οἰκείων διευθυντῶν τῶν πρὸς τοῦτο ἐκ περιτροπῆς ὀριζόμενων στελεχῶν τοῦ διδακτικοῦ ἠρωσωπικοῦ, τῶν ἀδικοιολογητῶν ἀπουσιῶν ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ λογιζοµένων ὡς ἀπουσιῶν ἐκ τοῦ μαθήµατος τῶν θρησκευτικῶν.

Αἱ λεπτοµέρειαι τοῦ πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ παρόντος ἄρθρου κανονισθήσονται δ' ἐγκυκλίου τοῦ Ὑπουργοῦ Θρησκευµάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας.

Ἄρθρον 14.

Πᾶσα διάταξις ἀντικειµένη εἰς τὸν παρόντα Νόμον καταργεῖται, ἢ δὲ ἰσχύς αὐτοῦ ἀρχεῖται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεώς του εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

Ἐν Κερκύρα τῇ 15 Αὐγούστου 1938.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Β'

Τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον

Ὁ Πρόεδρος

Ι. ΜΕΤΑΞΑΣ

Τὰ Μέλη

Α. ΤΑΜΠΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, Ι. ΔΟΥΡΕΝΤΗΣ, Κ. ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, ΑΝΔΡ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ, Γ. ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ, Κ. ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ, Π. ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ, Α. ΔΗΜΗΤΡΑΤΟΣ, Κ. ΜΑΝΙΑΔΑΚΗΣ, Θ. ΝΙΚΟΛΟΥΔΗΣ, Κ. ΜΠΟΥΡΜΠΟΥΛΗΣ, ΔΕΥΚ. ΡΕΔΙΑΔΗΣ.

Ἐθεωρήθη καὶ ἐτέθη ἡ μεγάλη τοῦ Κράτους σφραγίς.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 2 Σεπτεμβρίου 1938.

Ὁ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Ὑπουργὸς

ΑΓΙΣ ΤΑΜΠΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

δραχμῶν. Κατὰ τῶν ἀποφάσεων τούτων δὲν ἐπιτρέπεται ἔφρσις ἢ ἀναίρεσις.

Αἱ Νομαρχίαι ὑποχρεοῦνται ἅμα τῇ δημοσιεύσει τοῦ παρόντος νὰ σημάνωσι καὶ νὰ σημαίνωσιν ἐφ' ἑξῆς ἐμφανῶς πάντα τ' ἀνωτέρω βιβλία διὰ σφραγίδων ἐνδεικτικῶν τοῦ θρησκευάτου (Χριστιανικοῦ, Ἰσραηλιτικοῦ, Μουσουλμανικοῦ κλπ.) δόγματος (παπικοῦ δυτικοῦ, παπικοῦ οὐνιτικοῦ, διαμαρτυρουμένου, εὐαγγελικοῦ κλπ.) ἢ αἰρέσεως (χιλιασμοῦ κλπ.) πληροφοροῦσαι τὰς ἀρμοδίας Ἀρχὰς διὰ πᾶσαν παράβασιν τοῦ παρόντος Νόμου, ἥτις ἤθελεν ὑποπέσει εἰς τὴν ἀντίληψιν αὐτῶν.

Διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀνωτέρω διατίθεται ὑπὸ τοῦ οἰκείου Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ Μέσης Ἐκπαιδεύσεως εἰς ἑκάστην Νομαρχίαν εἰς ἕκ τῶν παρὰ τοῖς Σχολείοις Μέσης Ἐκπαιδεύσεως τῆς περιφερείας αὐτῆς Καθηγητῆς Θεολόγος, διὰ δὲ τὰς Ἀθήνας, Πειρᾶ ἃ καὶ Θεσσαλονίκην Καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου ἢ Δημόσιοι ὑπάλληλοι πτυχιούχοι τῆς Θεολογίας ὀριζόμενοι ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Θρησκευμάτων.

Ἐντοια (περιοδικά, ἐφημερίδες κλπ.) καθαρῶς μενα ὅπωςδήποτε τῆς ἐπικρατοῦσης θρησκείας ἢ ἄλλων θρησκευμάτων ἢ δογμάτων ἢ τῶν λειτουργῶν αὐτῶν ἢ προσβάλλοντα ὅπωςδήποτε τὴν δημοσίαν αἰδῶ ἢ τὰς ἐθνικὰς παραδόσεις, τὰς ἀναφερομένας εἰς τὴν πατρίδα, θρησκείαν καὶ οἰκογένειαν κατασχονται, ἀπαγορευομένης τοῦ λοιποῦ ἀνεκκλήτως τῆς κυκλοφορίας αὐτῶν.

Ἄρθρον 9.

Ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος οἱ ἀνεγνωρισμένοι ἀρχηγοὶ τῶν ἐν τῷ Βασιλεῖῳ θρησκευμάτων ἢ δογμάτων, συμφώνως καὶ πρὸς τὰ διὰ τοὺς ἀρχηγούς τῆς ἐπικρατοῦσης θρησκείας ἰσχύοντα, ὑποχρεοῦνται νὰ ἀνακοινώσωσιν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Θρησκευμάτων τὴν μόνιμον ἔδραν αὐτῶν.

Πᾶσα μετακίνησις τῶν ὡς ἄνω ἀρχηγῶν θρησκευμάτων ἢ δογμάτων λόγῳ ἀδείας ἐπιτρέπεται μετ' ἀνακοινώσιν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς συγκαταθέσεως τῆς παρ' ἧς κανονικῶς ἐξαρτῶνται ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς.

Οἱ ἀνεγνωρισμένοι κληρικοὶ χριστιανικῶν δογμάτων παντὸς βαθμοῦ καὶ ἀρχηγοὶ αἰρέσεων ἀνεξαρτήτως ὑπηκόουτος δὲν δύνανται νὰ μετακινῶνται ἐκτὸς τῆς περιφερείας αὐτῶν, προκειμένου δὲ περὶ ἀρχηγῶν ἐκτὸς τῆς ἔδρας τῶν ἀνευ ἀδείας καὶ τοῦ Ὑπουργείου Θρησκευμάτων.

Οἱ παραβάται τιμωροῦνται ἀνεξαρτήτως ὑπηκόουτος διὰ χρηματικῆς ποινῆς 2.000 μέχρι 50.000 καὶ διὰ φυλακίσεως μὴ μετατροπομένης μέχρις ἑξ μηνῶν, ἐν ὑποτροπῇ δὲ δι' ἐκτοπισμοῦ ἢ ἀπελάσεως.

Ἄρθρον 10.

Ἀπαγορεύεται ἡ ἐντὸς ὀρθοδόξου Ναοῦ τέλεισις λατρείας ὑπὸ παντὸς βαθμοῦ κληρικῶν μὴ ἀνηκόντων εἰς τὴν ἐπικρατοῦσαν ἐν Ἑλλάδι ὀρθόδοξον Χριστιανικὴν θρησκείαν ἢ καὶ συμμετοχὴ αὐτῶν εἰς λιτανείας, φερόντων τὴν ἀμφερίν τὴν ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος κυθιωμένην ἐκ παραδόσεως διὰ τοὺς κληρικούς τῆς ὀρθοδόξου

Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τῶν ἀντιστοιχῶν βαθμῶν.

Εἰς τοὺς παραβάτας ἐπιβάλλονται αἱ ποιναὶ τοῦ προηγουμένου ἄρθρου ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ Ποινικοῦ Νόμου διὰ περιπτώσεις ἀντιποιήσεως στολῆς ἢ σχήματος.

Ἄρθρον 11.

Ἡ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος ἀποδημία τῶν κληρικῶν παντὸς βαθμοῦ ἢ ἀρχηγῶν δογμάτων ἢ θρησκευμάτων αἰρέσεων ἐπιτρέπεται κατόπιν ἀδείας τοῦ Ὑπουργείου ἢ Θρησκευμάτων ἠτιολογημένης, χορηγομένης συμφώνως πρὸς τὰ κρατοῦντα καὶ διὰ τοὺς κληρικούς τῆς ἐπικρατοῦσης θρησκείας.

Ἄρθρον 12.

Ἡ εἴσοδος εἰς τὰ ὄρια τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος κληρικῶν πάντων ἀνεξαρτήτως τῶν θρησκευμάτων ἢ δογμάτων ἢ αἰρέσεων ἢ ἀρχηγῶν αἰρέσεων καὶ θρησκοδιδασκάλων ἀνεξαρτήτως ὑπηκόουτος, ἐπιτρέπεται κατόπιν ἀδείας τῶν Ὑπουργείων Θρησκευμάτων καὶ Ἐξωτερικῶν.

Οἱ παραβάται ἀπολύονται ἀνευ ἄλλης διατυπώσεως τῶν ὄριων τῆς Ἐπικρατείας τιμωροῦμένων πειθαρχικῶς καὶ τῶν δημοσίων ὀργάνων τῶν συνυπευθύνων διὰ τὴν παράβασιν.

Ἄρθρον 13.

Πάντες οἱ μαθηταὶ Δημοτικῆς καὶ Μέσης Ἐκπαιδεύσεως οἱ ἀνήκοντες εἰς τὴν ἐπικρατοῦσαν θρησκείαν ἀνεξαρτήτως φοιτήσεώς τῶν εἰς τὰ ἡμέτερα ἢ ἕξενά σχολεῖα ἐκκλησιάζονται ὑποχρεωτικῶς κατὰ τὰς Κυριακάς καὶ ἐπισήμους ἑορτὰς ἀργίας εἰς τοὺς ὀρθοδόξους ναοὺς συνοδευόμενοι ὑπὸ τῶν οἰκείων διευθυντῶν τῶν πρὸς τοῦτο ἐκ περιτροπῆς ὀριζόμενων στελεχῶν τοῦ διδακτικοῦ ἡρωσπικοῦ, τῶν ἀδικαιολογητῶν ἀπουσιῶν ἐκ τοῦ ἐκκλησιασμοῦ λογιζομένων ὡς ἀπουσιῶν ἐκ τοῦ μαθήματος τῶν θρησκευτικῶν.

Αἱ λεπτομέρειαι τοῦ πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ παρόντος ἄρθρου κανονισθήσονται δ' ἐγκυκλίου τοῦ Ὑπουργοῦ Θρησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας.

Ἄρθρον 14.

Πᾶσα διάταξις ἀντικειμένη εἰς τὸν παρόντα Νόμον καταργεῖται, ἡ δὲ ἰσχὺς αὐτοῦ ἀρχεῖται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεώς του εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

Ἐν Κερκύρα τῇ 15 Αὐγούστου 1938.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Β'

Τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον

Ὁ Πρόεδρος

Ι. ΜΕΤΑΞΑΣ

Τὰ Μέλη

Α. ΤΑΜΠΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, Ι. ΔΟΥΡΕΝΤΗΣ, Κ. ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΣ, ΑΝΔΡ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΑΝΗΣ, Γ. ΕΠΥΡΙΑΔΗΣ, Κ. ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ, Π. ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ, Α. ΔΗΜΗΤΡΑΤΟΣ, Κ. ΜΑΝΙΑΔΑΚΗΣ, Θ. ΝΙΚΟΛΟΥΔΗΣ, Κ. ΜΠΟΥΡΜΠΟΥΛΗΣ, ΔΕΥΚ. ΡΕΔΙΑΔΗΣ.

Ἐθεωρήθη καὶ ἐτέθη ἡ μεγάλη τοῦ Κράτους σφραγίς.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 2 Σεπτεμβρίου 1938.

Ὁ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Ὑπουργὸς

ΑΓΙΣ ΤΑΜΠΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ

ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ

ΕΞΟΔΟΣ

B. Ἡ ἐκτέλεσις τοῦ ἔργου. 36,8 30,43.

1ον. Κατασκευὴ τῶν λειτουργικῶν στολῶν. 36,8-39,1-31 κατὰ τὸ Ἑβραϊκὸν Κείμενον].

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΣ. Κατὰ τὴν ὑπ' ὄψιν ἡμῶν ἐν τῇ παροῦσῃ ἐργασίᾳ ἐκδόσει τῶν Ἑβδομήκοντα (ἐκδοσις Λειψίας, ὑπὸ Leandri van Ess. 1908) τὸ κατὰ τὸ Ἑβραϊκὸν Κείμενον Κεφάλ. 39ον ἐνσωματοῦται ὡς 3ρον Κεφάλαιον ἀπὸ τοῦ 8ου αὐτοῦ στίχου μέχρι τέλους αὐτοῦ. Αἱ παραπομπαὶ λοιπὸν γίνονται ἐπὶ τοῦ ἐνσωματωθέντος κεφαλαίου.

α') Εἰσαγωγικά: δὴλωσις περὶ ἐκτέλεσεως τοῦ ἀνατεθέντος εἰς ἕκαστον τεχνίτην ἔργου, 36,8' καὶ ὑπόμνησις περὶ ἐκτέλεσεως τῶν λειτουργικῶν στολῶν, 39,1 β') ἡ ἐπωμίς, 39,2-7. Πρβλ. 28,6-14. γ') τὸ λογεῖον 39,8 19. Πρβλ. 28,15-30. δ') Οἱ δύο χρυσοὶ δακτύλιοι πρὸς ἔνσωμα τῶν λογεῖου καὶ ἐπωμίδος, 39, 20 21. ε') ὁ ὑπὸ τὴν ἐπωμίδα ὑποδύτης, 39,22 25. Πρβλ. 28,31-35. στ') οἱ χιτῶνες, αἰκιδάρεις, ἡμίτρα, τὰ περισκέλη καὶ αἱ ζῶναι τοῦ τε ἀρχιερέως καὶ τῶν ἱερέων, 39,27-29. Πρβλ. 28,39-40,42. ζ') τὸ χρυσοῦν πέταλον τῆς μίτρας, 39,30 31. Πρβλ. 28,36-38.

2ον. Αἱ δέκα ἀνταίαι τῆς Σκηνης. 37. [Κατὰ τὸ Ἑβραϊκὸν Κείμενον, 36,8-13].

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΣ. Ὡς 37ον Κεφάλαιον ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν Ἑβδομήκοντα εἶναι ἡ σύμπτυξις τῶν 36,8 35-38 καὶ 38,9-23, κατὰ τὸ Ἑβραϊκόν. Μὴ ὑπαρχούσης ἐπομένως εἰδικῆς στιχοποιήσεως τοῦ 37ου κατὰ τοὺς Ἑβδομήκοντα Κεφαλαίου, αἱ παραπομπαὶ γίνονται ἐπὶ τῶν ἐνσωματωθέντων εἰς αὐτὸ Κεφαλαίων καὶ στίχων τοῦ Ἑβραϊκοῦ.

α') Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνταίων. 36,8. β') Αἱ διαστάσεις ἐκάστης αὐτῶν. 36,9. Πρβλ. 26,1-14.

3ον. Τὸ καταπέτασμα τὸ ὁποῖον ἐχώριζε τὰ δύο μέρη τῆς Σκηνης τοῦ Μαρτυρίου. 35,35-36. Πρβλ. 26,31-32. α') ἡ ὕλη ἐξ ἧς κατασκευάσθη καὶ ἡ ἐμφάνισις αὐτοῦ ὡς ἔργον τέχνης. 36,35. β') ἡ τοποθέτησις αὐτοῦ. 36,36. Πρβλ. 26, 33.

4ον. Τὸ πρὸ τῆς θύρας τῆς Σκηνης τοῦ Μαρτυρίου καταπέτασμα καὶ οἱ στύλοι. 36,37-38. Πρβλ. 26,36-37.

5ον. Ἡ ἀλλή, 38,9-20. Πρβλ. 27,9 18. α') τὸ νότιον πλευρὸν αὐτῆς, στ. 9-10. β') τὸ βόρειον πλευρὸν, στ. 11. γ') τὸ δυτικόν, στ. 12. δ') τὸ ἀνατολικόν, στ. 13. ε') τὰ παραπετάσματα τῆς αὐτῆς, καὶ οἱ στύλοι αὐτῆς, στ. 14-20.

6ον. Γενικὸν βλέμμα εἰς τὸ ἐκτελεσθὲν ἔργον, στ. 21-23. α') ἡ συγκρότησις τῆς Σκηνης ἐν γένει, στ. 21. β') οἱ ἀρχιτέκτονες, στ. 22-23.

7ον. Τὰ ἐν τῇ Σκηνῇ τοῦ Μαρτυρίου ἀντικείμενα. Κεφάλ. 38.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΣ. Τὸ κατὰ τὴν ἐκδοσιν τῶν Ἑβδομήκοντα Κεφ. 38ον τῆς Ἑξόδου εἶναι σύνθεσις τῶν 37,1-23 36,34-36 38,20 1-7 37,29 38,8 40 30-31 τοῦ Ἑβραϊκοῦ. Αἱ παραπομπαὶ λοιπὸν γίνονται κατὰ τὰ

συντεθειμένα ταῦτα μέρη—α') ἡ Κιβωτὸς τῆς Διαθήκης, τὸ ἱλαστήριον καὶ οἱ δύο χερουβίμ. 37,1-9. β') ἡ τράπεζα τῶν ἄρτων τῆς προθέσεως καὶ τὰ σκευὴ αὐτῆς, 37,10 16. γ') ἡ λυχνία καὶ τὰ σκευὴ αὐτῆς, 37,17-23. δ') οἱ στύλοι τοῦ καταπετάσματος καὶ οἱ διάφοροι κρίκοι, ἡ θύρα τῆς Σκηνης καὶ ἡ πύλη τῆς ἀλλῆς. 36,34-36. ε') οἱ πύσσαστοι τῆς Σκηνης καὶ τῆς ἀλλῆς. 38-20. στ') τὸ θυσιαστήριον τῶν ὀλοκαυτωμάτων καὶ τὰ σκευὴ του. 38,1 7. ζ') τὸ ἔλαστρον τῆς κρίσεως καὶ τὸ θυμιάμα. 37,29. η') ὁ χαλκοῦς λουιῆρ. 38,8. θ') ἡ γρήσις τοῦ χαλκοῦ λουιῆρος. 40,30-31.

8ον. Σύνολον τῶν χρησιμοποιηθέντων μετάλλων διὰ τὴν Σκηνὴν τοῦ Μαρτυρίου καὶ τὸν διάκοσμον αὐτῆς. Κεφ. 39.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΣ. Τὸ Κεφ. 39 κατὰ τοὺς Ἑβδομήκοντα εἶναι σύνθεσις τῶν 38,24-31 καὶ 39,32.1 33-43 τοῦ Ἑβραϊκοῦ. Αἱ παραπομπαὶ λοιπὸν γίνονται κατὰ τὴν σύνθεσιν ταύτην.—α') ὁ χρησιμοποιηθεὶς χρυσοῦς. 38,24. β') ὁ χρησιμοποιηθεὶς ἀργυρος. 38,25-28. γ') ὁ χρησιμοποιηθεὶς χαλκός. 38,29-31. δ') γενικὴ ὑπόμνησις περὶ τοῦ συντελεσθέντος ἔργου 39,32.1.

9ον. Παραλαβὴ τῶν ἐκτελεσθέντων ἔργων παρὰ τοῦ Μωϋσέως. 39,33-43. α') παραλαβή. 39,33. β') νέα ἀπαρίθμησις τῶν συντελεσθέντων ἔργων. 39,33β-42. γ') ὁ Μωϋσῆς εὐλογεῖ τὸ λαὸν ἐπὶ τῇ συντελέσει τοῦ ἔργου. 39,43.

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ. Τὸ ὅλον ἔργον ἐξετελέσθη ταχύτατα ἐντός ἑξ ἰσθμῶν μηνῶν. Πρβλ. Ἐξ 19,1,24,18,34, 28, κ.λ.π.

Γ'. Ἡ ἀνέγερσις τῆς Σκηνης. 40, 1-38.

1ον. Διάφοροι ὁδηγίαι τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν Μωϋσῆν περὶ τῆς ἰδρύσεως καὶ καθιερώσεως τῆς Σκηνης. 40,1-11. α') ὁ χρόνος τῆς ἀνεγέρσεως, 40,1-2: πρώτη ἡμέρα τοῦ μηνὸς Νισάν. β') ἡ τακτοποίησις τῶν κυριωτέρων ἀντικειμένων τῆς λατρείας, στ. 3-8. γ') ἡ καθαγίασις τῆς Σκηνης καὶ τῶν ἐν αὐτῇ, στ. 9-11. Πρβλ. 30,29.

2ον. Ὅδηγίαι ἀναφερόμεναι εἰς τὴν «χειροτονίαν» τῶν ἱερέων. 40,12-15. α') ἡ λούσις, στ. 12. β') ἡ ἐνδυσις, στ. 13α γ') ἡ κρίσις, στ. 13β. δ') τὸ διηνεκὲς κύρος τῶν τυπικῶν ταύτων διατάξεων, στ. 14-15.

3ον. Ὁ Μωϋσῆς ἐκτελεῖ τὰς ἐντολάς τοῦ Κυρίου. 40,16-33. α') γενικὴ μνησίς τῆς ἐκτέλεσεως, στ. 16. β') ἀνέγερσις τῆς Σκηνης, στ. 18-19. γ') τοποθέτησις τῆς Κιβωτοῦ τῆς Διαθήκης ἐντός τοῦ Ἁγίου τῶν Ἁγίων, στ. 20-21. δ') ἡ τακτοποίησις τῶν ἀντικειμένων τοῦ Ἁγίου, στ. 22-29.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΣ. Οἱ στίχοι 30-32 εἶναι ἐνσωματωμένοι εἰς τὸ κατὰ τοὺς Ἑβδομήκοντα Κεφάλ. 38. Ἐπομένως ἐλλείπουσιν ἐναυθὰ.—ε') ἡ ἀλλή καὶ ὁ διάκοσμος αὐτῆς, στ. 33.

4ον. Ὁ Θεὸς εἰσέρχεται εἰς τὴν Σκηνὴν τοῦ Μαρτυρίου. 40,34-38. α') ἡ ἐπισκίασις τῆς νεφέλης: δόξα Κυρίου πληροὶ τὴν Σκηνὴν, στ. 34 35. β') ὁ προσορισμὸς τῆς νεφέλης ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὰς πορείας καὶ τὰς σταθμεύσεις τοῦ λαοῦ, στ. 36-38. Ἴδε Ἀριθ. 9,15-23 10,11-12.

E. I. K.

ΜΙΧΑΗΛ ΓΛΥΚΑ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ Μιχαήλ Γλυκά¹, ὅστις ἤκμασε τὸν δωδέκατον αἰῶνα², εὑρίσκονται εἰς πολλοὺς κώδικας³, εἰς οὓς πρέπει νὰ προστεθῶσι καὶ τινες ἄλλοι ἀποδίδοντες αὐτὰς ἐσφαλμένως εἰς τὸν Ἰωάννην τὸν Ζωναράν. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπιστολῶν⁴, τῶν περιεχομένων εἰς διαφόρους κώδικας, ποικίλει⁵.

Ἐν ἀρχαιοτέρῳ ἐποχῇ ἐξεδόθησαν τινες τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Γλυκά, εἴτε ὡς ὄλαι, εἴτε ἐν ἀποσπασμασιν⁶, αἱ ἐκδοθεῖσαι δ' αὐταὶ ἐπιστολαὶ ἐξεδόθησαν ἔπειτα ἐν τῇ πατρολογίᾳ τοῦ Migne⁷, ἐν ἣ περιέχονται ἐν ὄλῳ 29 ἐπιστολαί⁸. Πρὸ τίνος ὁ Σωφρονίου Εὐστρατιάδου ἐν τῷ ἔργῳ αὐτοῦ, «Μιχαήλ τοῦ Γλυκά εἰς τὰς ἀπορίας τῆς θείας Γραφῆς κεφάλαια» ἐξέδωκεν 98 ἐπιστολάς τοῦ Γλυκά ἐν δυοῖ τόμοις, ἐν τῷ πρώτῳ⁹ τῶν ὁποίων περιέχονται 40 ἐπιστολαὶ τοῦ Γλυκά καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ¹⁰ 58.

1. Περὶ τοῦ βίου καὶ τῶν ἔργων τοῦ Μιχαήλ Γλυκά πρβλ. Ἰδίᾳ Κ. Krumbacher «Michael Glykas» ἐν Sitzungsberichte der bayer-Acad. (1894 σ. 391—480) καὶ τοῦ αὐτοῦ «Ἱστορία τῆς βυζαντινῆς λογοτεχνίας» κατὰ μετάφρασιν Γ. Σωτηριάδου (τομ. Α' σ. 169 ἔ καὶ 773 ἔ καὶ τομ. Γ, σ. 44 ἔ), ὡς καὶ τὰ προλεγόμενα ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν ἔργων τοῦ Γλυκά ἐν τῇ ἑλληνικῇ πατρολογίᾳ τοῦ Migne (τομ. 158 σ. II—LII) καὶ ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ Σωφρονίου Εὐστρατιάδου «Μιχαήλ Γλυκά εἰς τὰς ἀπορίας τῆς θείας Γραφῆς κεφάλαια» (τομ. α' σ. α—ρηγ').

2. Ἡ γνώμη ὅτι ὁ Μιχαήλ Γλυκάς ἤκμασε κατὰ τὸν δέκατον πέμπτον αἰῶνα εἶναι σφαλῆρα. Ἡ γνώμη αὕτη ἐστηρίχθη Ἰδίᾳ ἐπὶ τινων ἐπιστολῶν τοῦ Γλυκά ἀπευθυνομένων «Τῷ πανσεβάστῳ σεβαστῷ κυρῷ Κωνσταντίνῳ τῷ Παλαιολόγῳ» ἐν αἷς ὅμοις δὲν πρόκειται περὶ τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου ΙΑ' Παλαιολόγου, ἀλλὰ περὶ τοῦ Κωνσταντίνου τοῦ Παλαιολόγου, τοῦ μετασχόντος τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει συνόδου τοῦ 1166.

3. Πρβλ. τὰ προλεγόμενα ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Migne (ἐνθ. ἀν.) καὶ Ἰδίᾳ τοῦ Σωφρονίου Εὐστρατιάδου (ἐνθ. ἀν. σ. ριγ—ρλε').

4. Εἰς τινας τῶν κωδίκων αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ Γλυκά κολοῦνται λόγοι, οὐχὶ ὅμοις ὀρθῶς, ὡς ἐκ τοῦ περιεχομένου αὐτῶν καταφαίνονται.

5. Εἰς τινας τῶν κωδίκων τούτων περιέχονται 92 ἐπιστολαὶ τοῦ Γλυκά.

6. Πρβλ. Κρομβάχερ (ἐνθ. ἀν. τόμ. Α' σ. 169 ἔ) καὶ Σωφρονίου Εὐστρατιάδου (ἐνθ. ἀν. σ. ρε'—ριβ').

7. Ἐνθ. ἀν. σ. 648—957.

8. Ἄξιον σημειώσεως εἶναι ἐνταῦθα ὅτι τινὰ τῶν ἀποσπασμάτων παρὰ Migne ἀριθμοῦνται ὡς ἴδιαι ἐπιστολαί, ἐνθὲν πρόκειται περὶ ἀποσπασμάτων μίας καὶ τῆς αὐτῆς ἐπιστολῆς. Οὕτω αἱ παρὰ Migne ὑπ' ἀριθμὸν 26, 27 καὶ 28 ἐπιστολαί, αἱ προσερχόμεναι ἐξ ἀποσπασμάτων τοῦ Ἀλλατίου, δὲν ἀποτελοῦσι τρεῖς ἐπιστολάς, ἀλλὰ ἀποσπάσματα ἐκ μίας καὶ τῆς αὐτῆς ἐπιστολῆς τοῦ Γλυκά, τῆς φερουμένης ἐπιγραφῆν «Παρί τοῦ τίς τε καὶ πόθεν ἡ κατὰ τὴν ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ γέννησιν τεσσαρακοστῆ καὶ διατὶ σὺν τῷ τρίτῳ γάμῳ μὴ καὶ τέταρτος συγκεχώρηται».

9. Ἐν Ἀθήναις 1906.

10. Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ 1911.

Ἄξιον προσοχῆς ὡς πρὸς τὰς ἐπιστολάς τοῦ Γλυκά εἶναι καὶ τὸ ὑπ' ἀριθμὸν 382 χειρόγραφον τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν βιβλιοθήκης¹, ὅπερ ἐκτὸς ἄλλων περιέχει καὶ 47 ἐπιστολάς τοῦ Γλυκά. Τὸ χειρόγραφον τοῦτο γραφὲν κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 18 αἰῶνος φέρει δύο ἀριθμήσεις, μίαν ἀρχαιοτέραν κατὰ σελίδας διὰ μελάνης (σ. 1—361) καὶ ἑτέραν μεταγενεστέραν κατὰ φύλλα ὡς συνέχειαν τῆς πρώτης διὰ μολυβδίδος (φ. 362—496). ἐπομένως ἀποτελεῖται ἐκ φύλλων 314 (0,22×0,17), εἰς ἃ πρέπει νὰ προστεθῶσι καὶ 17 φύλλα ἐν ἀρχῇ ἄγραφα καὶ ἄνευ ἀριθμήσεως. Αἱ 47 ἐπιστολαὶ τοῦ Γλυκά καταλαμβάνουσι τὰς σελίδας 1—361 καὶ τὰ φύλλα 362α—447α. Ἐν ἀρχῇ εὑρίσκται ἡ σημείωσις «Καὶ τότε πρὸς τοῖς ἄλλοις Γερασίμου Βυζαντίου πέλει»².

Ἐκδίδω κατωτέρω τὰς ἐπιγραφὰς τῶν 47 ἐπιστολῶν τοῦ Γλυκά, τῶν περιεχομένων ἐν τῷ ἀνωτέρῳ χειρογράφῳ, μετὰ τῶν ἀρχικῶν λέξεων ἐκάστης τούτων.

1. (σ. 1—7) «Τῷ τιμιωτάτῳ μοναχῷ κυρῷ Ἡσαΐα. Περὶ τοῦ εἶτε προκόπτειν οἱ δίκαιοι μέλλουσι κατὰ τε γνώσιν καὶ δόξαν, εἶτε καὶ μὴ, μετὰ τὴν ἐκείσε ἀποκατάστασιν».

Ἄρχ. «Πρῶτον οὖν ἐπὶ τούτοις ἀναγκαῖον εἰπεῖν, θεοεἰκελε ἄνεργ, ὅποια τίς ἐστὶν ἡ ἐκείσε τοῖς δικαίοις ἀποταμιευομένη κατάστασις».

2. (σ. 7—11). «Ἐτι καὶ τοῦτο ἠπόρηται εἰ τὸ τῶν Ἑβραίων γένος ἐν ἐσχάταις ἡμέραις ἐπιστρέψει πρὸς Κύριον».

Ἄρχ. «Ὅτι προσελεύσεται ἡ τῶν Ἰουδαίων συναγωγὴ τῷ Χριστῷ κατὰ γε τὸν τῆς συντελείας καιρὸν».

3. (σ. 11—14). «Ἐπεξήγησις τῶν ἐν τῷ θείῳ λουτρῷ τελουμένων».

Ἄρχ. «Εἰ δὲ καὶ τὰ κατὰ τὸ θεῖον λουτρὸν ἐπεξεργάσθαι βούλει, τίνα τε ταῦτα καὶ ὅθεν κατ' ἀρχὰς παραδίδοται».

4. (σ. 14—20) «Τῷ μεγαλοδοξοτάτῳ μεγάλῳ ἐταιρειάρχῃ Ἰωάννῃ Δούκα. Περὶ τοῦ πῶς ὑπέσχετο δοῦναι τοῖς μαθηταῖς ὁ Χριστὸς τὴν ἐπὶ δώδεκα θρόνων καθέδραν καὶ τοῦ προδότου συμπαρόντος αὐτοῖς».

Ἄρχ. «Κἂν τούτῳ διαπορευομένης τῆς εὐγενείας σου πῶς ὑπέσχετο δοῦναι τοῖς μαθηταῖς ὁ Χριστὸς τὴν ἐπὶ δώδεκα θρόνων καθέδραν».

5. (σ. 20—25) «Τῷ τιμιωτάτῳ μοναχῷ καὶ δομestικῷ κυρῷ Ἡσαΐα. Εἰ κατὰ τὸ ὁρισμένον, ὡς γέγραπται, πρὸς τὸ πάθος ἐκὼν ἐλήλυθεν ὁ Χριστὸς διὰ τὴν τοῦ κόσμου σωτηρίαν, τίνας ἔνεκεν ἀγανακτεῖ κατὰ τῶν σταυρωσάντων αὐτὸν καὶ διατὶ τοῦ πατρὸς δέετα λέγων ἀνάστησόν με καὶ ἀνταποδώσω αὐτοῖς».

Ἄρχ. «Ὅτι μὲν οὖν ὁ Θεὸς Λόγος ἁ-θρωπος γέγονε καὶ ὅτι διὰ τὴν τοῦ κόσμου σωτηρίαν καὶ ποιῆσαι πάντα καὶ παθεῖν κατεδέξατο».

6. (σ. 25—30) «Τῷ αὐτῷ. Εἰ χρηὴ προσέχειν τοῖς

1. Πρβλ. Σακελλίανος «Κατάλογος τῶν χειρογράφων τῆς ἐθνικῆς βιβλιοθήκης τῆς Ἑλλάδος» σ. 66.

2. Πρόκειται περὶ τοῦ διδασκάλου τῆς ἐν Πάτμῳ σχολῆς Γερασίμου Βυζαντίου, τοῦ διαδεχθέντος τὸν Μακάριον καὶ τελευτήσαντος τῷ 1740 (Πρβλ. Ζοβίρα «Νέα Ἑλλάς» σ. 215 καὶ Σάθα Νεοελλ. φιλολογία σ. 600).

λέγουσιν ὅτι τὸ δίδοναι πτωχοῖς τῶν λοιπῶν εὐποιῶν καὶ προσφορῶν κοριθίων ἐστὶ καὶ ὅτι τοὺς ἐλεημοσύνην ποιούντας οὐ χρὴ κατὰ τι παρατηρεῖσθαι, ὡς ἐκεῖνοί φασιν».

Ἄρχ. «Εἰ δὲ καὶ παντὶ τῷ αἰτοῦντι δίδου τῆς ἀγίας Γραφῆς λεγοῦσης ἠκούσαμεν».

7. (σ. 30—33). «Ἐπι καὶ τοῦτο ἠπόρηται περὶ τῶν γιγάντων ἐκείνων, εἴτε εὐσθενεῖς ὑπῆρχον εἴτε καὶ ὑπερμεγέθη τὰ σώματα ἔφερον».

Ἄρχ. «Ὁ μὲν οὖν θεϊότατος Κύριλλος καὶ τὴν ἐξ ἀρχῆς αὐτῆς τῶν γιγάντων ἐκείνων ἀναγράφων γένεσιν».

8. (σ. 33—36). «Τὰ δὲ κατὰ τὸν ἀδάμαντα πῶς ἐκληπτέον;».

Ἄρχ. «Ἐστὶ καὶ λίθος ἀδάμας οὕτω καλούμενος· οὔτε γὰρ σιδήρῳ τέμνεται οὔτε γλυφῇ μαλθακίζεται».

9. (σ. 36—38). «Πότε χρὴ λέγειν τὴν τοῦ Ἰησοῦ σύλληψιν γενέσθαι;».

Ἄρχ. «Καὶ τοῦτο μετὰ τῶν ἄλλων εἰδέναί σε χρὴ, θεοσεύελε ἄνερ, ὡς οὐχ ἅμα τῷ εἰπεῖν τὸν θεϊότατον Γαβριὴλ πρὸς τὴν Παρθένον».

10. (σ. 38—41). «Πῶς δὲ ἐκληπτέον τὸ τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου τροπάριον, τὸ οὕτω λέγον· Βάθει τῶν κριμάτων σου, Χριστέ, πανσόφως προώρισας ἐκάστου τέλους ζωῆς τὸν τόπον καὶ τὸν τρόπον, διὸ οὐς ἐκάλυψεν διψὲ τάφος ἐν πάσῃ χώρᾳ ἐν τῇ κρίσει σῶσον πανοικτίρμων».

Ἄρχ. «Πρὸς τὸ εὐσεβέστερον δηθὲν τινες ἀποκλίνοντες καὶ εἰς μὴ θέλοντες αἰτίαν προσάπτειν Θεῷ».

11. (σ. 41—49). «Τῷ αὐτῷ. Εἰ χρὴ τὴν μαθηματικὴν ἐπιστήμην ἀποτροπάζειν ἠγεῖσθαι παντάπασιν».

Ἄρχ. «Τὰ τῆς μαθηματικῆς ἐπιστήμης εἰς δύο ταῦτα, θεοσεύελε ἄνερ, ἀστρολογίαν τε καὶ ἀστρονομίαν, διήρηται».

12. (σ. 49—52). «Τῷ αὐτῷ. Εἰ χρὴ προσέχειν τοῖς λέγουσιν ὅτι ὁ μέγας Παῦλος εἰς ἐστὶ τῶν ἱβ' τοῦ Χριστοῦ μαθητῶν;».

Ἄρχ. «Εἰ δὲ καὶ περὶ τοῦ μακαρίου Παύλου ἠπόρηκας, εὐγενέστατε ἄνερ, εἰ γε τῷ χορῷ συγκατείλεται τῶν ἱβ' μαθητῶν».

13. (σ. 52—56). «Τῷ αὐτῷ. Περὶ τῆς τετραμύρφου ὀπτασίας, ἣν ὁ προφήτης εἶδεν Ἰεζεκιὴλ καὶ ὅπως αὐτὴν εἰς τοὺς δ' Εὐαγγελιστὰς ἐξελάβοντο».

Ἄρχ. «Ἐδεῖ μὲν ἡμᾶς, ἀδελφεὲ περιπόθητε, οἷς καὶ μᾶλλον γωνία καὶ σκότος τὸ ἐπιτίμιον».

14. (σ. 56—58). «Περὶ τοῦ πῶς ὁ Θεολόγος λαμπροτέραν τὴν ἡμέραν τῶν Φώτων ἐκάλεσε τῆς τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως, ἣν ὁ Χρυσορρήμων Ἰωάννης τῶν λοιπῶν ἑορτῶν ὀνομάζει μητροπόλιν».

Ἄρχ. «Εἰ δὲ καὶ σὺ μετὰ τῶν ἄλλων, εὐγενέστατε ἄνερ, τοῦ Θεολόγου Γρηγορίου ἠκούσας λαμπροτέραν τὴν ἡμέραν τῶν Φώτων τῆς τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως λέγοντος».

15. (σ. 58—69). «Περὶ τοῦ τίς τε καὶ πόθεν ἦ κατὰ τὴν ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ γέννησιν τεσσαρακοστὴ καὶ διατὶ σὺν τῷ γ' γάμῳ μὴ καὶ δ' συγκεχώρηται;».

Ἄρχ. «Πολλοὶ μὲν οὖν καὶ πολλάκις, ὃ θεία καὶ ἱερὰ κεφαλὴ, περὶ τῆς κατὰ τὴν ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ γέννησιν διηγορήκασιν τεσσαρακοστῆς».

16. (σ. 69—76). «Εἰ χρὴ προσέχειν τοῖς λέγουσιν ὅτι οὐκ ἐπάναγκες ἡμῖν τὸ ἐν τετραδίῳ καὶ παρασκευῇ νηστεύειν τοῦ Κυρίου λέγοντος ὅτι οὐ τὰ εἰσερχόμενα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὰ ἐξερχόμενα».

Ἄρχ. «Ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός, ἠνίκα πρὸς αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι ἔλεγον διατὶ οἱ μαθηταὶ σου χερσὶν ἀνίπτους ἐσθίουσι».

17. σ. (76—101). «Ἀπολογητικὸς ἐκ μέρους πρὸς τὴν ἐγχειρωθεῖσαν αὐτῷ γραφὴν τοῦ κραταιοῦ καὶ ἁγίου βασιλέως ἡμῶν κυροῦ Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ, τὴν ἀπολυθεῖσαν πρὸς τινὰ μοναχὸν ἐπιμεμφόμενον οὐ μικρῶς αὐτῷ διὰ γε τὸ τῆς ἀστρολογίας μάθημα καὶ φιλονεικοῦσαν τὸ τοιοῦτον συστήσασθαι μάθημα φυσικαῖς καὶ γραφικαῖς ἀποδείξεσιν».

Ἄρχ. «Τολμῶν ὑπομνήσκω τὸ προγεγονὸς γράμμα τῆς βασιλείας σου καὶ εἰς ἡμᾶς ἤδη ἐλήλυθε».

18. (σ. 101—130). «Τῷ αὐτῷ. Περὶ χρήσεών τινων ὅτι ἐκ μόνου τοῦ Πατρὸς οὐ μὴν καὶ τοῦ Υἱοῦ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐκπορεύεται καὶ ὅτι οὐ ταῦτὸν ἀποστολὴ καὶ ἐκπόρευσις, ἀλλ' ὅτι ἀνόμιον».

Ἄρχ. «Τὶ δέ σοι καὶ περὶ τῆς ἀρρητῆς τοῦ παναγίου Πνεύματος ἐκπορεύσεως ἀποκριθεῖν ἐγώ; Πῶς δὲ καὶ τὸν περὶ τοῦτου διευκρινήσασθαι λόγον τῇ θεοφιλίᾳ σου;».

19. (σ. 130—139). «Τῷ τιμωτάτῳ μοναχῷ κυρῷ Ἰωάννῃ τῷ Σιναίτῃ. Εἰ χρὴ συγκαταβαίνειν τοῖς πταίοις καὶ μὴ κατὰ λόγον αὐτοῖς ἐπιτιμᾶν τὰ προσήκοντα;».

Ἄρχ. «Ὡ θεία καὶ ἱερὰ κεφαλὴ, τοῖς ἀρχαιοτέροις ἰστορηταὶ τὴν γλαῦκα, τὸ ὄρθρον, τὸ ἀμόρφωτον ζῶον».

20. (σ. 139—185). «Τῷ τιμωτάτῳ μοναχῷ κυρῷ Μαξιμῷ, τῷ ἀσμενεστάτῳ ἡσβατοκράτορι Μανουὴλ τῷ Κομνηνῷ. Εἰ χρὴ προσέχειν τοῖς λέγουσιν ὅτι πρόσκαιρον εἶχε τὸ σῶμα κατ' ἀρχὰς ὁ ἄνθρωπος καὶ ὅτι φυσικοῖς ὑπέκειτο καὶ πρὸ τῆς παραβάσεως πάθεισιν καὶ βρωσίν αἰσθητῆν ἐν Παραδείσῳ ἦσθιε καὶ ὅτι συκὴ τὸ ξύλον τῆς γνώσεως ἦν, ὡς ἐκεῖνοί φασιν».

«Ὅτι μὲν γὰρ ὁ πρῶτος ἐκεῖνος ἄνθρωπος θανάτου καὶ φθορᾶς ὑπέρτερος ἦν ἀπ' ἀρχῆς, θανάτῳ δὲ κατεκρίθη μετὰ τὴν ἁμαρτίαν».

21. (σ. 185—190). «Τῷ μοναχῷ Ἰωάννῃ. Καὶ περὶ τοῦ ποῖος ἦν ὁ Ἀδάμ ἀπ' ἀρχῆς κατὰ γε δόξαν ὁμοῦ καὶ λαμπρότητα».

Ἄρχ. «Εἰ δὲ καὶ τοῦτο μαθεῖν ἐπιζητεῖς, ὀσιώτατε ἄνερ, ὁποῖας ἐξέπεσε διὰ τὴν παράβασιν ὁ πρῶτος ἄνθρωπος δόξης τε καὶ λαμπρότητας».

22. (σ. 190—193). «Τῷ αὐτῷ. Τίνος ἕνεκα ὁ διάβολος διὰ τοῦ ὄφραος καὶ οὐ δι' ἑτέρου τῶν ζώων προσέβαλε τῷ Ἀδάμ καὶ τέως πόθεν ὅτι προσέβαλε τῆς Γραφῆς ὅπουδῆποτε μὴ σαφῶς οὕτω λεγοῦσης καὶ εἰ ἀληθές, τίνος ἕνεκα ἡ Γραφή τοῦτο τέλεον ἔκρουεν;».

Ἄρχ. «Ἐπειδὴ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν Εὐαγγελίοις ἠκούσατε λέγοντος ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου οἱ οἰκειακοὶ αὐτοῦ».

23. (σ. 193—211). «Τῷ τιμωτάτῳ ἄρχοντι κυρῷ

Ἰωάννη τῷ Ἀσπιώτῃ. Περὶ τοῦ ποῖα τῇ φύσει τὰ τῶν ἀνθρώπων σώματα ἐκ νεκρῶν ἐγεροθήσονται καὶ εἰ βρωσὶν αἰσθητὴν ἐσθίειν ἐκείσε μέλλουσιν, ὡς τινές φασιν».

Ἄρχ. «Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ Θεός, ὁ σάρκα φορέσας δι' ἄφατον ἔλεος καὶ καθ' ἡμᾶς χρηματίσας ἄνθρωπος».

24. (σ. 211—239). «Ἐτι καὶ τοῦτο ἠπόρηται, εἰ ἄρσεν καὶ θῆλυ τὰ τῶν ἀνθρώπων ἐγεροθήσονται σώματα».

Ἄρχ. «Ἐφ' οἷς ἠπόρηκας, ὁσιώτατε ἄνερ, πῶς ἐκ νεκρῶν ἀναστήσονται τὰ τῶν ἀνθρώπων, λέγω, σώματα καὶ ποῖα τῷ σχήματι».

25. (σ. 239—251). «Τῷ αὐτῷ. Εἰ χρῆ προσέχειν τοῖς λέγουσιν ὅτι οὐ γνωρίζουσιν ἀλλήλους οἱ ἀνιστάμενοι τότε ἄνθρωποι, εἰ δὲ γνωρίζουσι δικαίους μὲν ἁμαρτωλοὶ γνωρίζουσιν, οὐ μὴν δὲ καὶ ἁμαρτωλὸς οἱ δίκαιοι».

Ἄρχ. «Εἰ δέ τις καὶ περὶ τοῦ γενησομένου τότε κοινοῦ ἀναγνωρισμοῦ μάθειν βούλεται, εἰ γε τέως γενήσεται καὶ ὅπως ἄρα γενήσεται».

26. (σ. 251—264). «Τῷ τιμωτάτῳ μοναχῷ κυρῷ Ἡσαΐα. Εἰ χρῆ προσέχειν τοῖς λέγουσιν ὅτι φθαρτός ἐστιν ὁ Παράδεισος καὶ ὅτι μετὰ τὸν σταυρὸν αὐτίκα οὐκ εἰσῆλθεν εἰς αὐτὸν ὁ ληστής».

Ἄρχ. «Εἰ δὲ καὶ περὶ αὐτοῦ βούλει τοῦ Παραδείσου μάθειν ὁποῖός τε τὴν φύσιν ἐστὶ καὶ ὅπου μέχρι καὶ σήμερον ἔστηκε χερσὶ μὲν κατ' ἀρχὰς φυτευθείς».

27. (σ. 264—268). «Τίνος ἔνεκεν ἐν ἐσχάτοις καιροῖς ἐσαρκώθη ὁ Κύριος, καὶ διατι μὴ πολλῶ πρότερον εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθε· καὶ γὰρ εἰ προλαβὼν ἐποίησε τοῦτο, οὐκ ἂν ἐξ ἀγνοίας ὁ ἀπειρόκακος ἐκείνος λαὸς ἐν ἀσεβείᾳ κατέλυσε τὴν ζωὴν».

Ἄρχ. «Καὶ τοῦτο τοῦ κραταιοῦ βασιλέως ἡμῶν καὶ ἁγίου ἐπαποροῦντος καὶ λέγοντος ἐὰν ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦ ἀνθρώπου ἢ τοῦ Θεοῦ Λόγου γέγονεν ἐνανθρώπησις».

28. (σ. 268—273). «Τῷ τιμωτάτῳ μοναχῷ κυρῷ Ἡσαΐα. Εἰ κατ' εἰκόνα τοῦ Θεοῦ ὁ ἡμέτερος νοῦς ἔκπτεται, πῶς ἐν τῷ μὲν συνετός ὁ τοιοῦτός ἐστιν, ἐν τῷ δὲ ἀσύνετος καὶ τίνος ἔνεκα εἶδει καὶ ἡλικίᾳ καὶ τοῖς λοιποῖς πρὸς ἀλλήλους διενηνόησιν ἅπαντες;»

Ἄρχ. «Ὅτι μὲν οὖν κατ' εἰκόνα Θεοῦ ὁ ἡμέτερος νοῦς ἔκπτεται καὶ ὅτι τὸ θεῖον ἐκεῖνο ἐμφύσημασθὴν νοερὰν ἡμῶν ψυχὴν πασαδόξως ἐδημιούργησεν».

29. (σ. 273—314). «Τῷ αὐτῷ. Περὶ τοῦ πῶς δεῖ πρὸς Ἰουδαίους ἀπαντᾶν, ἡνίκα καὶ μᾶλλον ἐκείνοι τὸ κατὰ Χριστὸν ἐπιχειροῦσι διαστρέφειν μυστήριον».

Ἄρχ. «Τοιοῦτόν τι πάσχειν ἔοικας, ὅσπερ ἄνερ, ὁποῖον ἢ μέλισσα· λέγεται γὰρ ὅτι τὰς ἀρχὰς αὐτῆς ζητοῦσα τοῦ μέλιτος οὐκ ἐφάπτεται τῷ ῥόδῳ, οὐ τῷ κρίνῳ πρόσεισι».

30. (σ. 314—330). «Τῷ τιμωτάτῳ μοναχῷ κυρῷ Ἡσαΐα. Εἰ χρῆ προσέχειν τοῖς λέγουσιν ὅτι τὴν αὐτὴν ἔχει δύναμιν τὸ τε βάπτισμα καὶ τὸ μοναχικὸν σχῆμα καὶ ὅτι ὁ ἀμφιεννύμενος τὸ μοναχικὸν σχῆμα τῆνικαῦτα τῶν πλημμελειῶν αὐτοῦ τέλεον ἀπαλλάσ-

σται κἂν ἐν τῷ τέλει τῆς ζωῆς αὐτοῦ τοῦτο φθάση λαβεῖν».

Ἄρχ. «Ὅτι μὲν οὖν διορατικός τις καὶ θεῖος ἀνὴρ διεβεβηοῦτο λέγων ὅτι τὴν δύναμιν, ἣν εἶδον ἐπὶ τοῦ βαπτίσματος, τὴν αὐτὴν εἶδον ἐπὶ τοῦ ἐνδύματος τοῦ μοναχικοῦ».

31. (σ. 330—338). «Τῷ τιμωτάτῳ μοναχῷ καὶ δομestίκῳ κυρῷ Ἡσαΐα. Περὶ τοῦ ὁποῖον ἀπαντᾶ τέλος ταῖς ψυχαῖς χωροζόμενας τοῦ σώματος καὶ ὅπου περ αὐταὶ ἀπέρχονται».

Ἄρχ. «Καὶ περὶ μὲν τῶν δικαίων τί χρῆ καὶ λέγειν· εἰ γὰρ καὶ τίνα τῶν ἐξωθεν, ᾧ Πίνδαρος ὄνομα, περὶ τούτων οὕτως ἔχομεν λέγοντα».

32. (σ. 338—349). «Τῷ αὐτῷ. Εἰ χρῆ προσέχειν τοῖς λέγουσιν ὅτι αἱ ἀπελθούσαι τῶν ἁγίων ψυχῶν κατὰ τίνα τόπον ἀναπαύονται οὐ δέονται αὐτοπροσώπως τῷ Χριστῷ ὑπὲρ ἡμῶν παριστάμεναι οὔτε τοῖς ἐνταῦθα ὅλως ἐφίστανται καὶ περὶ ψυχῆς».

Ἄρχ. «Οἱ ἀπελθόντες ἅγιοι, καθὼς ἐδιδάχθημεν, οὕτω μὲν ἐκομίσαντο τὴν ἐπαγγελίαν δι' ἡμᾶς πάντως κατὰ τὸν μέγαν ἀπόστολον».

33. (σ. 349—359). «Τῷ τιμωτάτῳ μοναχῷ κυρῷ Ἀλυπίῳ τῷ ἐγκλείστῳ περὶ τοῦ πῶς ἢ μετὰστασις τῆς ἀειπαρθένου γέγονε καὶ εἰ ἀληθῶς ἐκ τάφου ἐγήγερται κατὰ τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἐκ νεκρῶν ἐγεροσιν».

Ἄρχ. «Περὶ δὲ τῶν συμβεβηκότων τῷ ἀειπαρθένῳ, τοῦ Κυρίου μητρὶ, κατὰ γε τὴν αὐτῆς κοίμησιν τί χρῆ καὶ λέγειν;».

34. (σ. 359—361). «Τῷ τιμωτάτῳ κυρῷ μοναχῷ Νεοφύτῳ. Περὶ τοῦ τί χρῆ καὶ λέγειν ἐπὶ τῶν ἀπίστων μὲν ὄντων, πορευομένων δ' ὅμως κατ' ἐντολήν».

Ἄρχ. «Ὁ θεῖος Ἀνάγνασιος περὶ τούτου καὶ τάδε φησὶν· ὁ ἔβραϊος καὶ εἴ τις ἄλλος ἀσεβής».

35. (σ. 361—φ. 363α). «Ἐτι καὶ τοῦτο ἠπόρηται εἰ τὰ μετὰ τὴν δωδεκαετίαν αὐτίκα παρ' ἡμῶν πλημμελούμενα εἰς κρίσιν ἀχθήσονται».

Ἄρχ. «Ὅτι μὲν ὁ ἡμέτερος νοῦς μετὰ τὴν δωδεκαετίαν δοκεῖ πως ἐπὶ τὸ πάγιον ἔρχεσθαι».

36. (φ. 363α—381α). «Τῷ τιμωτάτῳ μοναχῷ κυρῷ Μαξίμῳ τῷ Μενιάτῳ. Εἰ χρῆ προσέχειν τοῖς λέγουσιν ὅτι λαβὼν ὁ Χριστὸς ἄζυμον ἐν τῇ ἐσπέρᾳ τῆς μεγάλης ε' ἕως τῆς εορτῆς τοῦ Πάσχα τῆνικαῦτα δήθεν τοῖς οἰκείοις Πάσχα ἐτέλεσεν».

Ἄρχ. «Ὁ παρὶ τῶν ὀζύμων λόγος, ὃ ζεῖα καὶ ἱερὰ κεφαλή, καὶ πολλοῖς ἐφθασε πρότερον καὶ πολλάκις ἐξετασθῆναι φιλοτιμότερον τε καὶ ὑψηλότερον».

37. (φ. 381—402β). «Τῷ πανσεβάστῳ σεβαστῷ κυρῷ Κωνσταντίνῳ τῷ Παλαιολόγῳ. Εἰ χρῆ προσέχειν τοῖς λέγουσιν ὅτι προωρισμένα τὰ καθ' ἡμᾶς, αἱ ἀρεταί, αἱ εὐπραγίαι, οἱ πειρασμοὶ καὶ αὐτὸς ὁ θάνατος καὶ περὶ προσορισμοῦ».

Ἄρχ. «Εἰ δὲ καὶ ἀπαιδεύτους τὰ θεῖα καὶ ἀμύητους τινὰς οἱ τοῦ προσορισμοῦ καὶ τῆς εἰμαρμένης λόγοι διαταράττουσι».

38. (φ. 402β—419β). «Τῷ αὐτῷ εἰ χρῆ προσέχειν τοῖς λέγουσιν ὅτι ὄρφ ὑπόκειται ἢ ἐνὸς ἐκάστου ζωῆ».

Ἄρχ. «Ὅτι μὲν οὐκ εὐσεβὲς δοκεῖ εἶναι τὸ λέγειν ὅτι πῆξει καὶ ὄρφ τὰ τῆς ζωῆς ἡμῶν ὑπόκειται».

39. (φ. 422α—424α)¹. «Τῷ τιμιωτάτῳ κυρῷ Ἰωάννη διαπορευμένῳ πῶς ἐξ ἀντιφράξεως τοῦ οὐρανίου σώματος τὸν ἀπολειφθέντα ἐντὸς ἀέρα βαθὺ σκότος διεδέξατο».

Ἄρχ. «Ὅτι μὲν οὖν, ὁσιώτατε ἄνερ, ἀπορίαν οὐ τὴν τυχοῦσαν ἐν ἡμῖν ἐνήκεν ὁ μέγας Βασιλεῖος ἐν τῇ ἑξαήμερῳ αὐτοῦ λέγων».

40. (φ. 424β—427α). «Ἐτι καὶ τοῦτο ἠπόρηται εἶγε καὶ προαγορεύειν τὸ μέλλον οἱ δαίμονες δύνανται εἶτε καὶ μή».

Ἄρχ. «Τοῦ προφήτου καὶ βασιλέως Δαβὶδ πρὸς αὐτὸν οὕτω λέγοντος τοῦ Θεοῦ ὅτι σὺ γινώσκεις τοὺς διαλογισμοίς μου μακρόθεν».

41. (φ. 427α—430). «Τῷ τιμιωτάτῳ μοναχῷ κυρῷ Νείλω. Εἰ χρὴ προσέχειν τοῖς λέγουσιν ὅτι μετὰ τὸ ἐξεικονισθῆναι τὸ ἔμβρυον τὴν νοεράν ψυχὴν δέχεται εἴωθε».

Ἄρχ. «Καὶ περὶ μὲν τῶν ἔξωθεν τί χρὴ καὶ λέγειν; Ἐπειδὴ γὰρ τὸν δημιουργὸν ἡμῶν Θεὸν καὶ πλάστην ἠγνόησαν».

42. (φ. 430α—431β). «Τῷ αὐτῷ. Περὶ τοῦ τί χρὴ καὶ λέγειν περὶ τῆς ἐξόδου τῶν ἐν Κυρίῳ τελευτησάντων καὶ ὅπως τῶν ᾧδε ἀπαίρουσι καὶ ὅτι τοῦ ἁμαρτάνειν ἡμεῖς ἐσμὲν αἴτιοι, οὐ μὴν ἢ φύσις αὐτῆ».

Ἄρχ. «Οἱ ἅγιοι διὰ τὴν ἀνάγκην ἐκείνην, ἦν ὑφίσταται ψυχορραγῶν ὁ ἀνθρώπος, ὀπτασίας ἁγίων κατὰ γε τὸν καιρὸν τοῦ θανάτου τεθέανται».

43. (φ. 431β—435α). «Τῷ αὐτῷ. Τί χρὴ λέγειν ἐπὶ ταῖς γενομέναις εὐποιαις τῶν ἀπελθόντων ἐνεκεν καὶ εἰ παντελῶς ἀπαλλάττειν αὐταὶ ἰσχύουσι τῶν ἁμαρτημάτων αὐτοῦς».

Ἄρχ. «Ὅτι μὲν οὖν οὐ χρὴ κατὰ τι διατάζειν ἐπὶ ταῖς γενομέναις εὐποιαις παρὰ τινων χάριν μὲν εὐσεβῶν, ἁμαρτωλῶν δέ».

44. (φ. 435α—438β). «Τῷ τιμιωτάτῳ κυρῷ Ἡσαΐα μοναχῷ. Περὶ τοῦ πῶς δεῖ τὸ εὐαγγελικὸν ῥητὸν ἐκλαμβάνειν τὸ λέγον οὗτος ἡμαρτεν ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς γεννηθῆ».

Ἄρχ. «Εἰ δὲ καὶ τοῦτο πρὸς τοῖς ἄλλοις ἠπόρηκας, ὧ ἱερά κεφαλῆ, πῶς οἱ μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀπόστολοι περὶ τοῦ ἐκ γενετῆς τυφλοῦ».

45. (φ. 438β—442β). «Τῷ τιμιωτάτῳ μοναχῷ κῆρ Λεοντίῳ τῷ ἐγκλεισίτῳ. Εἰ χρὴ προσέχειν τοῖς λέγουσι ὅτι μετανοῶν περὶ τὸ τέλος ὁ Σολομῶν ἐχρήσατο».

Ἄρχ. «Εἰ δέ τις καὶ περὶ τοῦ σοφοῦ Σολομῶντος μαθεῖν βούλεται οἷας τε λήξεως ἔτυχε καὶ εἶτε προφήταις ἁγίοις συντέτακται».

46. (φ. 442β—444α). «Ἐτι εἶτε φθαρτὴ ἐστὶν ἢ ἅγια τοῦ Χριστοῦ μετάληψις εἶτε καὶ ἀφθαρτος».

Ἄρχ. «Οἶδαμεν οὖν, ἀγαπητέ, ὅτι τῷ ἰδίῳ παρασυρόμενοί τινες λογισμῷ καὶ περὶ τῆς φύσεως τῶν ἀχράντων τοῦ Χριστοῦ μυστηρίων οὐ μικρῶς ἀμφιβάλλουσιν».

47. (φ. 444α—447α) «Ἐτι καὶ τοῦτο ἠπόρηται, εἰ τὴν Εὐάν ἀφωπνισθεῖς ὁ Ἀδὰμ ἐγνώρισε προφητικῷ δῆθεν χαρίσματι, πῶς ἠγνόησε τὴν ἐπισυμβησομένην αὐτῷ βλάβην ἐκ τῆς βρώσεως τοῦ φυτοῦ, διατί δέ

καὶ τὸ φυτὸν ἐκεῖνο καλοῦ καὶ πονηροῦ γνώσεως ἢ ἅγια Γραφὴ κατονομάζει».

Ἄρχ. «Ἐπειδὴ καὶ τοῦτο πρὸς τοῖς ἄλλοις ἠπόρηται, τέκνον μοι φίλιτον, πῶς ὁ Ἀδὰμ ἐξυπνος γεγονῶς καὶ τὴν Εὐάν ἰδὼν ἐγνώρισε».

Ἐν τέλει φύλ. 447α.

Ἄρχ. «Ἄρκει τοσαῦτα ἢ γὰρ τρύχουσα νόσος πλείω λέγειν οὐ συγχωρεῖ».

Κ. ΔΥΟΒΟΥΝΙΩΤΗΣ

Ἐν τῇ διατριβῇ μου περὶ Συμεῶν τοῦ μοναχοῦ, τῇ δημοσιεύσει ἐν τοῖς φύλλοις τῆς Ἐκκλησίας τῆς 2 καὶ 16 Ἰουλίου 1938, ἐξέπεσαν ἡ ὑποσημείωσις, ἐν ᾗ ἀνεγράφετο ὅτι τὸ ἔργον τοῦ Συμεῶν τοῦ μοναχοῦ ἐδημοσιεύθη ἀτελῶς ὑπὸ τοῦ Παΐσιου ἱερομονάχου (Ἐν Ἀθήναις 1875) ἀποδοθὲν ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸν Συμεῶν τὸν Μεταφραστήν.

Κ. Γ. Δ.

ΑΙ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑΙ ΣΥΝΕΠΕΙΑΙ ΤΗΣ ΜΟΝΑΧΙΚΗΣ ΚΟΥΡΑΣ ΚΑΤΑ ΤΟ ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΕΙΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ

[5]

Καὶ τέλος, *τον ἢ ἐπαχθεῖσα καὶ μήπω κτηθεῖσα κληρονομία*. Τῆς κτήσεως τοῦ κληρονομικοῦ δικαίωματος προηγείται ἢ ἐπὶ κληρονομίας ἔννομος ἀξίωσις τὸ δὲ γεγονός τὸ παρέχον εἰς τινὰ τὴν ἀξίωσιν αὐτήν ὀνομάζεται ἐπαγωγή τῆς κληρονομίας (delatio)¹. Ἐπαγωγή τῆς κληρονομίας (hereditas delata) εἶναι τὸ προσωπικὸν δικαίωμα τοῦ κληρονόμου ὅπως ἀποκτήσῃ τὴν κληρονομίαν δηλῶν τὴν περὶ τούτου θέλησιν του². Ἐπαγωγή τῆς κληρονομίας καὶ κτήσις αὐτῆς εἶναι δύο διάφορα γεγονότα τελείως διακεκριμένα. Ἡ ἐπαγωγή δὲν ἔχει αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν σημασίαν μὴ παράγονσα ἴδιον δικαίωμα, τὴν ἐπαγωγὴν δὲ δὲν ἀποτελεῖ ἢ πιθανότης νὰ κατιστῆ τις κληρονόμος, ἀλλ' ἢ προσφορὰ τῆς κληρονομίας, μετὰ τὴν ὁποίαν διὰ τὴν κτήσιν αὐτῆς ἀπαιτεῖται ἢ προσωπικὴ δῆλωσις τῆς ἀποδοχῆς αὐτῆς³. Οὕτως, ἢ ἐπαγωγή εἶναι προσωπικὸν δικαίωμα τοῦ πρὸς ὃν αὐτὴ ἐγένετο, μόνον ἐξαιρετικῶς ἐν περιπτώσει παραπομπῆς (transmissio) σχολάζον.

Εἰς τὸν μοναχὸν δύναται νὰ ἐπαχθῆ κληρονομία κατὰ τὰ ἐν τῷ Ἰουστινιανείῳ δικαίῳ τασσόμενα⁴. Οὐδεμία διάταξις τοῦ Ἰουστινιανείου Δικαίου ἀνατρέπει τὴν ἰκανότητα αὐτήν, τοῦ μοναχοῦ πρὸς τὸ κληρονομεῖν ἀπολαμβάνοντος ἅπαντα τὰ περὶ νομίμου μοίρας καὶ ἀναγκαίων κληρονόμων ὠφελήματα⁵.

1. Π. Παπαρηγόπουλου, Κληρονομικόν, Τ. Ε'. § 14 σ. 11.

2. Μπαλῆ αὐτόθι σ. 26 § 16.

3. Π. Παπαρηγόπουλος, αὐτόθι.

4. Ὅρα Ε. Νικολαΐδου, ἐν Ν. Πανδέκταις Κουντουριώτου σ. 816.

5. Ν. 53 § [2 Ν. 55, 56 § 1. Κωδ. (13) Νεαρ. 123 κ. 37.

1. Τὰ φύλλα 420 καὶ 421, τὰ περιέχοντα τὸ τέλος τῆς ἐπιστολῆς 38 ἔχουσι μείνει ἀγραφα.

Οὕτως, ἐν περιπτώσει ἐπαγωγῆς κληρονομίας εἰς μοναχὸν ἢ Μονῆ δὲν δύναται νὰ θεωρήσῃ ὡς δικαίωμα αὐτῆς τὴν ἀποδοχὴν τῆς κληρονομίας, καὶ μόνος ὁ μοναχὸς δύναται νὰ ποιήσῃται χρῆσιν τοῦ προσωπικοῦ τούτου δικαίωματος¹.

Ἐν περιπτώσει δ' ἀποδοχῆς τῆς κληρονομίας, ἐπερχομένης τῆς κτήσεως αὐτῆς, εὐνόητον τυγχάνει ὅτι ἅπαντα τὰ περιουσιακὰ στοιχεῖα αὐτῆς προσκτῶνται αὐτοδικαίως τῇ Μονῇ, εὐθινομένη ὁμως μέχρι τοῦ ἐνεργητικοῦ, κατὰ τὰ ἀνωτέρω προεκτεθέντα, διὰ τὴν ἀπότισιν τῶν κληρονομικῶν χρεῶν.

Γ. Εἰδικαὶ παρατηρήσεις.

Ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος καὶ πρὸς ὀλοκλήρωσιν τῆς περὶ αὐτὸ μελέτης ἔξεταστέα εἰσὶν καὶ ἕτερα τινὰ σημεῖα σχετικὰ πρὸς τὴν νομικὴν πλοκὴν αὐτοῦ. Ταῦτα σχεῖον ἔχουσι, 1ον πρὸς τοὺς «παῖδας» τοῦ μοναχοῦ καὶ τὸν κανονισμόν τῆς νομίμου αὐτῶν μερίδος, 2ον πρὸς τὸ δυνατόν ὑπάρξεως διαθήκης παρὰ τῷ μοναχῷ καὶ 3ον πρὸς τὸ κύρος τῆς πρὸ τῆς ἀποκάρσεως συνταγείσης αἰτίας θανάτου δωρεᾶς.

1ον *Οἱ «παῖδες» τοῦ μοναχοῦ καὶ ὁ κανονισμὸς τῆς νομίμου αὐτῶν μερίδος.*

Ἐγγράφῃ ἀνωτέρω, ὅτι τὸ διὰ τῆς Ν. 123 προστατευτικὸν προνόμιον ὑπὲρ τῶν «παίδων» τοῦ μοναχοῦ συνεστήθη διότι ὁ Νομοθέτης ἠθέλησε νὰ προλάβῃ ἐνδεχομένην εἰς βάρος αὐτῶν ἀδικίαν. Ἐγεννήθη ὁμως τὸ ἐρώτημα ποίους ὑπεννόει ὁ νομοθέτης αὐτοκράτωρ διὰ τῆς λέξεως «παῖδες», ἢ διὰ τῶν λέξεων «οἰκτεῖοι παῖδες» τοῦ μοναχοῦ. Καὶ τὸ ἐρώτημα τοῦτο ἐγεννήθη εὐλόγως διότι τὸ δίκαιον τῶν ἀναγκαίων κληρονόμων ἐν τῷ Ρωμαϊκῷ Δικαίῳ ἦτο ἐπικρατέστατον. Ἦδη, ὁ Ἰουστινιανὸς πρὸ τῆς Ν. 123 εἶχε προβῆ εἰς τὴν ἐκδοσιν τῆς Ν. 115 (ἐν ἔτει 542) προστατεύων διὰ ταύτης πρόσωπά τινα (ἀναγκαίους κληρονόμους) ἅτινα τελοῦσιν ἐν τοιούτῳ φυσικῷ καὶ ἠθικῷ δεσμῷ πρὸς τὸν κληρονομούμενον ὥστε νὰ μὴ δύναται νὰ ἀποκλείσῃ ταῦτα τοῦ κλήρου τῶν χωρὶς νὰ προσκρούσῃ εἰς τὸ κοινὸν αἴσθημα².

Οὕτως ἐκρίθη, ὅτι ἐφ' ὅσον δὲν ἦτο δυνατόν νὰ καταργηθῇ τὸ δίκαιον τῶν ἀναγκαίων κληρονόμων, ἢ διάταξις τῆς Ν. 123 περὶ οἰκτεῖων παίδων ἐπεξετέλετο καὶ εἰς τοὺς ἔγγονους τοῦ μοναχοῦ καὶ ἀκόμη καὶ εἰς τοὺς γονεῖς αὐτοῦ, ἐξητάσθη δὲ καὶ τὸ δυνατόν

1. Καὶ ἐνταῦθα ἰσχύουσι τὰ ὅσα ἀνωτέρω προεξετέθησαν περὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ Μ. Βασιλείου τῶν σχετικῶν πρὸς τὴν προσκαταουμένην ἔγκρισιν τῆς Μονῆς διὰ πάσαν πράξιν τοῦ μοναχοῦ.

2. Μπαλῆ, σ. 279 § 195 ἐπ.

τῆς ἐπεκτάσεως ταύτης καὶ εἰς τοὺς ἀδελφοὺς τοῦ μοναχοῦ. Τοιοῦτοτρόπως, παρεδέχοντο τρόπον τινὰ κληρονομικὴν διαδοχὴν πρὸς προστασίαν τῶν ἀναγκαίων κληρονόμων¹.

Ἡ γνώμη ὁμως αὕτη δὲν βασίζεται ἐπὶ τῆς ἀληθοῦς ἐρμηνείας τῶν νόμων. Διότι, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐν προκειμένῳ, ὡς καὶ ἀνωτέρω ἐγγράφῃ, δὲν πρόκειται περὶ κληρονομικῆς διαδοχῆς ἀλλὰ περὶ διανομῆς τῆς περιουσίας τοῦ μοναχοῦ καὶ ἀφ' ἑτέρου ὁ Νομοθέτης ῥητῶς καθώριξε διὰ τῶν λέξεων «οἰκτεῖοι παῖδες» τὴν τάξιν τῶν προσώπων ἅτινα ἐπεθύμει νὰ ἐνεργηθῇ, ὑπονοῶν μόνον τοὺς καιόντας τοῦ μοναχοῦ, καταλαμβάνοντας τὴν πρώτην τάξιν μεταξὺ τῶν ἀναγκαίων κληρονόμων.

Κατὰ ταῦτα, νοουμένων ὡς «οἰκτεῖων παίδων» τῶν καιόντων τοῦ μοναχοῦ, μόνον μεταξὺ τούτων καὶ οὐχὶ καὶ τῶν ἀνιόντων καὶ τῶν ἐκ πλαγίου προνομίον ἔχοντων συγγενῶν (ἀμφιθαλῶν ἀδελφῶν) θὰ λάβῃ χώραν ἡ διανομὴ τῆς περιουσίας τοῦ μοναχοῦ, τηρουμένου ὡς μέτρου ταύτης τοῦ ποσοστοῦ τῆς νομίμου μοίρας.

Διὰ τὸν κανονισμόν δὲ τῆς νομίμου μερίδος λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἡ περιουσία τοῦ μοναχοῦ κατὰ τὴν εἴσοδον τοῦ εἰς τὴν Μονήν, ἐν περιπτώσει δ' αὐξήσεως τῆς περιουσίας ταύτης διὰ νέων στοιχείων ὀφθενδήποτε κτωμένων, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Fr. Hellmann² ἡ προσθήκη αὕτη δέον νὰ μὴ συνυπολογίζηται, λόγῳ τῆς μετὰ τὴν ἀπόκαρσιν ἀνικανότητος τοῦ μοναχοῦ πρὸς ἀπόκτησιν ἄλλης περιουσίας, κατὰ δὲ τὴν γνώμην τοῦ Böhm³ ἦν συμμερίζεται ὀρθῶς καὶ ὁ Ἄ. Μομφερράτου⁴ δέον ἢ προσθήκη νὰ συνυπολογίζηται, καθ' ὅσον καὶ ἐκ τῆς Ν. 123 (κεφ. 38) καὶ ἐκ τῆς Ν. 5 δὲν ἐξάγονται περιορισμοὶ ὡς πρὸς τὴν νόμιμον μοῖραν τῶν «παίδων» τοῦ μοναχοῦ καὶ ἐπὶ πλέον, ἐν τῇ Ν. 123 διακηρύσσεται καὶ ἡ ἐλευθερία τοῦ μοναχοῦ ὅπως παραχωρήσῃ, κατ' ἐξαιρέσιν τῆς γενικῆς ἀρχῆς τῆς περιουσιακῆς ἀνικανότητος, τὰς νομίμους μερίδας εἰς τοὺς «οἰκτεῖους παῖδας» καὶ μετὰ τὴν ἀπόκαρσιν αὐτοῦ⁵.

2ον *Τὸ δυνατόν ὑπάρξεως διαθήκης παρὰ τῷ μο-*

1. Τόσον ὁ Ζωναρᾶς ὅσον καὶ ὁ Βαλσαμῶν ὑπὸ τὸν κανόνα 6 τῆς Α' καὶ Β'. Συνόδου (Σύνταγμα Ἱερῶν Κανόνων Π. 668, 669, 670) ἐτάχθησαν ὑπὲρ τῆς γνώμης ὅτι μὴ ὑπαρχόντων τέκνων οἱ γονεῖς θὰ ἀπολαύσῃσι τῶν εἰς τοὺς καιόντας ἀναφερομένων δικαιωμάτων.

2. Friedrich Hellmann, Das Gemeine Erbrecht der Religiosen (München 1874) σ. 85.

3. Böhm^{er} J. Eccl. III XVII. XIX.

4. Ἄ. Γ. Μομφερράτου, αὐτόθι σ. 96. § 48.

5. Contra. E. Νικολαΐδης, αὐτόθι σ. 816.

ναχῶ. Ἐναγκαῖον ἐπακολούθημα τοῦ γεγονότος, ὅτι ὁ μοναχὸς στερεῖται διὰ τῆς ἀποκάρσεως τῆς περιουσιακῆς ἰκανότητος εἶναι καὶ τὸ γεγονός ὅτι οὗτος δὲν δύναται νὰ κληρονομηθῇ ἐξ ἀδιαθέτου ἢ ἐκ διαθήκης¹. Κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Ρωμαϊκοῦ Δικαίου ἀπαραίτητον στοιχεῖον πρὸς σύνταξιν διαθήκης εἶναι ἡ περιουσιακὴ ἰκανότης τοῦ ἀποθανόντος, ἄνευ δὲ ταύτης εἶναι ἀδύνατος ἢ ἐκ τῆς διαθήκης κληρονομία. Τούτων ἕνεκα, ἡ ὑπαρξίς διαθήκης παρὰ τῷ μοναχῶ κατὰ τὸ Ἰουστινιάνειον Δίκαιον εἶναι ἀδύνατος.

Ἄλλ' εἰς τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν συνετάγη ἡ διαθήκη πρὸ τῆς ἀποκάρσεως τοῦ μοναχοῦ, συνεζητήθη μεταξὺ τῶν συγγραφέων τὸ ἔγκυρον ἢ ἄκυρον αὐτῆς πρὸς ἐπιστήριξιν δὲ τῶν δοθεισῶν λύσεων ἐχρησιμοποιήθησαν διάφοροι θεωρίαι. Καὶ διὰ τοὺς ὑποστηρίζοντας ὅτι ὁ μοναχισμὸς ἀπετέλει εἶδος ἐγκαταλείψεως προσωπικῆς καταστάσεως (capitis demunitio minima) λόγῳ τῆς εἰς ὑπεξουσιότητα ὑπαγωγῆς τοῦ καθισταμένου μοναχοῦ ἢ διαθήκη ἐκρίθη ἄκυρος². Οὕτως, ὁ Νομοδιδάσκαλος J Cujas ἐρμηνεύων τὸν Ν. 18 Πανδ. (28.1) περὶ τῆς ἰσχύος τῆς διαθήκης τοῦ ἀπηγορευμένου, παραβάλλει τὴν ὑπὲρ τοῦ ἐγκυρου τῆς διαθήκης αὐτοῦ λύσιν, πρὸς τὴν περίπτωσιν τῆς συντάξεως διαθήκης παρὰ προσώπου περιβληθέντος τὸ μοναχικὸν σχῆμα. Πλὴν ὁμοίως τούτων, ἕτεροι ἐπρόσβουσαν ὅτι τὸ Μοναστήριον ἐπέχει θέσιν ὀψιγενούς καὶ κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ Ρωμαϊκοῦ Δικαίου ἐθεώρησαν τὴν διαθήκην τοῦ καταστάντος μοναχοῦ ὡς ἄνευ ἰσχύος (testamentum irritum). Τὴν θεωρίαν ταύτην ἐπεστήριζον ἐπὶ τῆς Ν. 123 κ. 37 καὶ ἐπὶ τοῦ κεφ. 8 βιβλ. II τίτλ. XIV τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου τῶν Λυτικῶν (decretales) καὶ τῆς ὑπ' αὐτὸ διατάξεως τοῦ Πάπα Ἰννοκεντίου III (1207).

Πᾶσαι αἱ ἀνωτέρω θεωρίαι ἐκρίθησαν ὑπὸ τῶν νεωτέρων συγγραφέων ὡς μὴ συμβιβαστέαι τελείως πρὸς τὴν νομικὴν ἀλήθειαν³. Ὁσαύτως, ἀπεκρούσθη καὶ ἡ θεωρία ἡ δεχομένη τὴν ἀκύρωσιν τῆς διαθήκης ἐπὶ τῇ προϋποθέσει τεκμηρίου ἢ πλάσματος σιωπηρᾶς ἀνακλήσεως διὰ τοῦ μοναχικοῦ σχήματος, καθ' ὅσον ἐκρίθη ὅτι τὸ ρωμαϊκὸν δίκαιον δὲν ἐγκαθιστᾷ ἀνακλήσεις διαθηκῶν διὰ τεκμηρίων.

Κατὰ τὴν γνώμην τῶν νεωτέρων συγγραφέων⁴, ἡ διαθήκη τοῦ μοναχοῦ κατὰ τὸ δίκαιον τῶν Νεαρῶν τοῦ Ἰουστινιανοῦ ματαιοῦται. Ἡ γνώμη αὕτη ἐρεί-

δεται τόσον ἐπὶ τῆς περιουσιακῆς ἀνικανότητος τοῦ μοναχοῦ ὅσον καὶ ἐπὶ τῆς ῥήσεως τοῦ Οὐλλπιανοῦ «*filii familiae testamentum facere non potest, quoniam nihil suum habet ut de eo testari potest.*»

Εἶναι ἄλλως τε ἐκτὸς πίσεως ἀμφισβητήσεως τὸ γεγονός ὅτι ἡ διαθήκη τοῦ ὡς μοναχοῦ ἀποκαρέντος καθισταμένη ἄνευ ἀντικειμένου, λόγῳ τῆς εἰς τὴν Μονὴν μεταβιβάσεως τῆς περιουσίας τοῦ μοναχοῦ ματαιοῦται. Μόνον οὕτω, κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην, δικαιολογεῖται ἡ ὡς ἄνω λύσις ματαιώσεως τῆς πρὸ τῆς ἀποκάρσεως συνταχθείσης διαθήκης τοῦ μοναχοῦ.

3ον. Τὸ κύρος τῆς πρὸ τῆς ἀποκάρσεως γενομένης παρὰ τοῦ μοναχοῦ αἰτία θανάτου δωρεᾶς.

Ἡ πρὸ τῆς ἀποκάρσεως γενομένη παρὰ τοῦ μοναχοῦ δωρεὰ αἰτία θανάτου διέπεται ὑπὸ τῶν κανόνων τοῦ κοινοῦ δικαίου. Ὁ δωρητὴς μέχρι τοῦ θανάτου του δύναται νὰ τὴν ἀνακαλέσῃ καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀνακαλουμένης δωρεᾶς ἀνήκει αὐτοδικαίως εἰς τὴν Μονήν.

Ἄλλ' ἡ δωρεὰ αἰτία θανάτου συντάσσεται ἢ ὑπὸ τὴν ἀναβλητικὴν αἴρεσιν ὅτι ἡ κυριότης θὰ περιέλθῃ εἰς τὸν δωροεδόχον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ δωρητοῦ, ἢ ὑπὸ τὴν διαλυτικὴν αἴρεσιν ὅτι ἡ ἅμα τῇ συντάξει τοῦ συμβολαίου μεταβιβαζομένη κυριότης εἰς τὸν δωροεδόχον θὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸν δωρητὴν εἰς περίπτωσιν προαποβιώσεως τοῦ δωροεδόχου. Καὶ εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν, ἐφ' ὅσον οὐδεμία μεταβίβασις εἰς τὸν δωροεδόχον ἐγένετο, ἡ δωρεὰ ματαιοῦται ἑλλείψει ἀντικειμένου διὰ τῆς ἀποκάρσεως τοῦ μοναχοῦ καὶ τῆς προσκυρώσεως ἀπάντων τῶν περιουσιακῶν στοιχείων αὐτοῦ εἰς τὴν Μονήν⁵. Εἰς δὲ τὴν δευτέραν περίπτωσιν, ἐφ' ὅσον ἐχώρησεν ἡ μεταβίβασις τῆς κυριότητος, ἡ δωρεὰ ὑφίσταται καὶ μόνον ἐὰν πραγματοποιηθῇ ἡ διαλυτικὴ αἴρεσις τῆς προαποβιώσεως τοῦ δωροεδόχου, διαλυομένης τῆς δωρεᾶς, ἢ κυριότης τοῦ δωρηθέντος θὰ περιέλθῃ αὐτοδικαίως καὶ ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ δωροεδόχου, εἰς τὴν Μονήν.

* * *

Ἐκ τῆς κατὰ δύναμιν ἀναπτύξεως τῶν περιουσιακῶν συνεπειῶν τῆς μοναχικῆς κοινῆς κατὰ τὸ Δίκαιον τῶν Ἰουστινιανείων Νεαρῶν καταφαίνεται πόσην ἐκτεταμένην σημασίαν διὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ μοναχισμοῦ εἶχεν ἡ νομοθετικὴ αὕτη ρύθμι-

1. Ulp. XX § 10.

2. Ἀντιδόξων ὁ Singer (αὐτόθ. σ. 31—32) πρὸς τὴν γνώμην ταύτην ἦν ὑποστηρίζει καὶ ὁ Hellmann (αὐτ. σ. 80) θεωρεῖ ὅτι ἀντικείμενον τῆς νομικῆς πράξεως ταύτης εἶναι χρὸς κοινὸν καὶ ὑποχρεοῦται διὰ ταύτης καὶ ὁ μοναχὸς καὶ ἡ Μονή. Ὁσα σχετικῶς καὶ ἐν Μομφ. σ. 98.

1. Ε. Νικολαΐδη σ. 822.

2. Μομφερράτου σ. 88.

3. Μομφερράτου σ. 93.

4. Ὁσα Μομφερράτου σ. 93.

σις. Καταφαίνεται ὡσαύτως ζωηροτάτη ἢ ἐπίδρασις τὴν ὁποίαν ἤσκησεν ἐπὶ τῆς νομοθεσίας ταύτης ἢ αὐστηρά διδασκαλία τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὸ πνεῦμα τῶν μοναχικῶν Κανόνων. Ρητῶς ὁ Ἰουστινιανὸς διεκήρυξεν ὅτι «τοῖς κανόσι καὶ τοῖς ἀγιωτάτοις πατρῶσιν» ὑπήκουσεν ἐπιθυμήσας ὅπως διατηρήσῃ τὸν μοναχισμόν εἰς τὸ παρ' αὐτῶν ἀπαιτηθῆν ὕψος τοῦ ιδεώδους χριστιανικοῦ βίου, διὰ τῆς παραδοχῆς καὶ ἐπιβολῆς εἰς τοὺς εἰς τὸν μοναχικὸν βίον προσερχομένους πλήρους ἀκτημοσύνης.

(Τέλος)

ΧΡΥΣΟΣΤ. ΝΕΑΜΟΝΙΤΑΚΗΣ

Η ΑΣΘΕΝΕΙΑ

ΤΟΥ ΜΑΚ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος παθὼν σοβαρῶς ἐξ ἀνεπαρκείας τῆς καρδίας μετ' ἀνωμαλιῶν τοῦ κυκλοφοριακοῦ συστήματος λόγω ὑπερκοπώσεως εἰσήχθη ἀπὸ τῆς 11ης το. μηνὸς εἰς τὸ Νοσοκομεῖον τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ. Ἡ ὑγεία του εἶχεν ἤδη ἐξασθενήσει ἐκ τοῦ δυσβαστάκτου φόρτου τῆς ἀνευ ἀναπαύσεως ἀσκήσεως τῶν ποιμαντορικῶν αὐτοῦ καθηκόντων καὶ ἐκ τῆς ἀδιαλείπτου ἐπιστημονικῆς ἐργασίας, ἐκλονίσθη δὲ μετὰ τὴν κοπιώδη ἡμέραν τῆς 3ης Ὀκτωβρίου, ἑορτὴν τοῦ πολιοῦχου τῶν Ἀθηνῶν ἁγίου Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου, καθ' ἣν ὁ Μακαριώτατος τὴν μὲν πρωΐαν λειτουργήσας ὤμιλησε διὰ μακρῶν πρὸς τὰ πλήθη, τὴν δ' ἐσπέραν προέστη τῆς ἀνὰ τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν λιτανείας. Παρὰ τὸν κάματον ἐκείνον, ὁ Μακαριώτατος ἐξηκολούθει ἀνευ διακοπῆς ἐκπληρῶν τὰ πρωθιεραρχικά του καθήκοντα, μηδ' ἐπὶ στιγμὴν ἀναπαύομενος, ἀλλὰ καὶ ὁσημέρα αἰσθανόμενος τὸς δυνάμεις του μειουμένας, ὥστε μετὰ κόπου νὰ δέχηται τοὺς ἐπισκεπτομένους Αὐτόν.

Τὴν 9ην Ὀκτωβρίου ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος, παρὰ τὴν προϋοῖσαν ἐξασθένειαν τῶν δυνάμεών του, τὴν μὲν πρωΐαν καθίστατο εἰς τὰ ἀποκαλυπτήρια τοῦ ἀνδριάντος τοῦ ἁειμνήστου Βασιλέως Κωνσταντίνου, τὸ δ' ἐσπέρας ὑπηγόρευε, σχεδὸν κατάκοιτος, συμπληρώματά τινα τῆς συγγραφείσης ἤδη παρ' αὐτοῦ Ἱστορίας τῆς Ἐκκλησίας Ἀντιοχείας. Τὴν πρωΐαν τῆς ἐπομένης παρὰ τὰς συμβουλὰς τῶν θεραπόντων ἰατρῶν του, συνιστώντων ἀπόλυτον ἀνάπαυσιν, μετέβη εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ προήδρευσε μέχρι τῆς 1 μ. μ. τοῦ Δευτεροβαθμίου Δικαστηρίου, ὅταν ὁμως ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν ἥτο τελείως ἐξησθενημένος.

Τὴν νύκτα ἐγένετο ἀνάγκη νὰ προσέλθῃ εἰς ἐπίσκεψιν αὐτοῦ ὁ ἰατρός, ὅστις διεπίστωσεν ὅτι ἀμέσως κίνδυνος ἠπέλει τὴν ζωὴν τῆς Α. Μ., συνέστησε δὲ τὴν ταχίστην καὶ διὰ φορείου μεταφορὰν αὐτοῦ εἰς τὸ νοσοκομεῖον τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ. Ἄλλ' ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, σκεπτόμενος ὅτι τὴν ἐπομένην ἔδει καὶ πάλιν νὰ προεδρεύσῃ τοῦ Δευτεροβαθμίου Δικαστηρίου ἐφ' ὅσον ὁ νόμος δὲν ὥριζεν ἀντικαταστάτην του,

προϋτίμησε νὰ παραμείνῃ ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ, ἀλλὰ διῆλθεν τόσον ἀνήσυχος τὴν νύκτα τῆς 10ης πρὸς τὴν 11ην Ὀκτωβρίου, ὥστε αἱ δυνάμεις του τὸν ἐγκατέλιπον, μόνον δὲ χάρις εἰς τὴν προσωπικὴν ἐπέμβασιν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Θερησκευμάτων καὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας κ. Κ. Γεωργακοπούλου, σπεύσαντος τὴν πρωΐαν μετὰ τοῦ Βασιλικῶ Ἐπιτρόπου κ. Δημ. Πετροκάκου παρὰ τὴν κλίνην του, ἐδέχθη νὰ μετακομισθῇ εἰς τὸ νοσοκομεῖον ἀφοῦ πρότερον ἐξωμολογήθη. Οὕτω τῇ μερίμνῃ τῶν οἰκείων αὐτοῦ καὶ τοῦ σπεύσαντος παρ' αὐτῷ Σεβ. Μητροπολίτου Κορινθίας κ. Λυμασκηνοῦ ὠδηγήθη εἰς τὸ νοσοκομεῖον συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν θεραπόντων ἰατρῶν, ὑπὸ τοῦ Σεβ. Κορινθίας, τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Τολαντίου καὶ τῶν συγγενῶν του.

Τὴν ἐπομένην ἐν τῷ νοσοκομείῳ ὁ Μακαριώτατος ἐξήτησεν ὅπως τελεσθῇ ἐπὶ παρουσίᾳ αὐτοῦ τὸ μυστήριον τοῦ Εὐχελαίου, ὅπερ παρηκολούθησε μετὰ μεγίστης συγκινήσεως ὁ σεπτὸς ἀσθενής, ποίων συχνάκις τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ καὶ εὐλογῶν.

Παρὰ τὴν σοβαρότητα τῆς καταστάσεώς του τῇ μεθεπομένην ἀνακαθίσας ἐπὶ τῆς κλίνης ἀέγνω τὴν ἱεράν ἀκολουθίαν, μεθ' ἣν καὶ ἐν ἄκρῳ κατανύξει μετέλαβε τῶν Ἀρχόντων Μυστηρίων, προσκομισθέντων ὑπὸ τοῦ ἱερέως τοῦ Νοσοκομείου Ἀρχιμ. Ζαχ. Λιανᾶ καὶ τοῦ πρωθιερέως Ἰωάννου Νεαμονιτάκη μετὰ τὴν ὑπ' αὐτῶν τελεσθεῖσαν ἐν τῷ ναύκωφ τοῦ Θεραπευτηρίου ἱεράν λειτουργίαν.

Ἐκτοτε ἐπανελημμένα ἰατρικὰ συμβούλια δρίζουσι τὴν ἐνδεικνυομένην ἀγωγήν, γίνονται δὲ τακτικῶς αἱ ἐπιβαλλόμεναι ἐπεμβάσεις πρὸς ἀνακούφισιν τῆς μεγάλης τοῦ ἀσθενοῦς δυσφορίας, συνεχίζομένης ἐπιμόως, μετὰ μικρῶν μόνον διαλειμμάτων ἀνακουφίσεως ἐκ τῆς πάντοτε κρίσιμου καταστάσεως τοῦ ἀσθενοῦς, ὅστις ἐν τῷ μεταξὺ ἠδυνήθη νὰ ὑποδεχθῇ ὄρθιος τὴν πρὸ τριετίας εὐρεθεῖσαν ἐν Σύρῳ καὶ ἐκεῖθεν ἐπίτηδες χάριν αὐτοῦ ἀποσταλείσαν εἰκόνα τοῦ ἁγ. Δημητρίου, νὰ μεταλάβῃ δὲ καὶ αὐτὸς, τῇ παρελθούσῃ Τετάρτῃ, τῶν Ἀρχόντων Μυστηρίων, ἀνευ καὶ τοῦ ἐλαχίστου γογγυσμοῦ ἐν καταπληκτικῇ καρτερίᾳ καὶ ἐν πίστει πρὸς τὸν Κύριον ὑπομένων τὴν μεγάλην ταύτην δοκιμασίαν.

Ἡ Ἱ. Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐν συγκινήσει βαθεῖα πληροφορηθεῖσα τὴν ἀσθένειαν τοῦ Μακαριωτ. Προέδρου Αὐτῆς, εὐθύς ἀπὸ τῆς 11ης Ὀκτωβρίου δι' Ἐπιτροπῆς ἀποτελεσθεῖσης ἐκ τοῦ πρώτου τῇ τάξει Σεβ. Μητροπολίτου Φθιώτιδος κ. Ἀμβροσίου, τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Ὑδρας, Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὄρους, ὡς καὶ τοῦ Βασιλικῶ Ἐπιτρόπου, ἐξέφρασε πρὸς τὸν Μακαριώτατον τὰς εὐχὰς τῆς Ἐκκλησίας ὑπὲρ τῆς ταχείας αὐτοῦ ἀναρρώσεως. Τὴν παρελθούσαν Τετάρτην (18) ἡ Ἱερὰ Σύνοδος διακόψασα τὴν συνεδρίασιν αὐτῆς ἐτέλεσεν ἐν τῷ Παρεκκλησίῳ τοῦ Ἁγίου Ἀνδρόου δέξασιν ὑπὲρ τῆς ὑγείας τοῦ Μακ. Προέδρου αὐτῆς, παρόντων καὶ τῶν ἐν Ἀθήναις παρεπιδημιούντων Σεβ. Μητροπολιτῶν.

Μόλις ὡς ἐγνώσθη ἡ σοβαρότης τῆς ἀσθενείας τῆς Α. Μ., ἐν ταῖς πρώτοις διὰ τηλεγραφήματος ἐξέ-

φρασε τὴν συμπάθειαν τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας ἢ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης τὸ αὐτὸ δ' ἔπραξαν ὁ Μακαρ. Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας, ὁ Σ.β. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀμερικής, πλείστοι ἱεράρχαι τῶν ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος, ὁ δὲ πρωθιερεὺς τῆς ἐνταῦθα ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, διαβιβάσας τὰς εὐχὰς τοῦ Προκαθημένου τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Καντεμβουρίας ἀνεκοίνωσαν ἅμα διὰ κατ' ἐντολὴν τῆς Α. Σ. ἐψάλησαν δεήσεις ἐν τῇ Ἀγγλίᾳ καὶ ἐν Ἀθήναις ὑπὲρ τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς υἱείας τῆς Α. Μ.

Ἡ Α. Σ. ὁ Ἀποκριστὰς τοῦ Οἰκουμ. Πατριάρχου Μητροπολίτης Τραπεζοῦντος κ. Χρύσανθος, ἤδη ἀπὸ τῆς 18 ἰσταμένου λαβὼν τηλεγραφικὴν ἐντολὴν παρὰ τῆς Α.Θ.Π., ἐπεσκέφθη ἐκ προσώπου αὐτῆς τὸν ἀσθενούντα Ἀρχιεπίσκοπον ἵνα διαβιβάσῃ καὶ διὰ ζώσης τὰς ὑπὲρ ταχείας ἀναρρώσεως πατριαρχικὰς καὶ συνοδικὰς εὐχὰς, ὅτι δὲ τῇ πρώτῃ τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἢ Α.Θ.Π. ἐν τῷ ἰδιαιτέρῳ αὐτῆς πατριαρχικῷ παρεκκλησίῳ εἶχε τελέσει παρακλήσιν ὑπὲρ αὐτοῦ.

Ἀπ' αὐτῶν τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς ἀσθενείας τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ὁ ἱερός τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς κληρὸς ἐπανειλημένως τελεῖ δεήσεις ὑπὲρ ταχείας ἀποκαταστάσεως τῆς υἱείας αὐτοῦ ἐν πλήθουσι ναοῖς, καὶ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δὲ κατανοκτικαὶ ἐψάλησαν παρακλήσεις.

Τὸ Νοσοκομεῖον τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ καθ' ἐκάστην κατακλύζεται ὑπὸ ἐπισκεπτῶν ζητούντων νὰ πληροφορηθῶσι περὶ τῆς υἱείας τῆς Α. Μακαριότητος. Ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς δις μέχρι τοῦδε ἐζήτησε πληροφορίας διὰ τοῦ Μεγάλου Ἀυλάρχου καὶ τοῦ Ἀρχηγοῦ τοῦ Πολιτικοῦ Αὐτοῦ Οἴκου, διαβιβάζων τὰς εὐχὰς Αὐτοῦ ὑπὲρ ταχείας ἀποκαταστάσεως τῆς υἱείας τοῦ Πρωθιερέαρχου.

Εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ Μακαριωτάτου ἀσθενοῦς προσῆλθον ὁ παρὰ τῷ κ. Πρωθυπουργῷ Ὑφυπουργὸς ἐκ μέρους τοῦ Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως, ὁ Ὑπουργὸς Ὁρηκνευμάτων καὶ Ἐθν. Παιδείας καὶ οἱ λοιποὶ ὕπουργοι καὶ ὕφυργοι, ἐπανειλημένως οἱ ἐν Ἀθήναις Σεβ. Μητροπολίται, ὁ Ἐπίσκοπος Σεβ. Φιλιππούσης, ὁ Ἀρμένιος Ἀρχιεπίσκοπος, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος μετὰ τοῦ Προέδρου τῆς Ἰσραηλιτικῆς κοινότητος, ὁ Πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, ὁ Πρύτανης καὶ ὁ Προπρύτανης τοῦ Πανεπιστημίου, ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου ἐν σώματι καὶ πλείστοι Καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου, ὁ Πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας, οἱ πρεσβευταὶ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, τῆς Ρουμανίας, τῆς Ἀλβανίας καὶ πολλοὶ ἄλλοι τοῦ διπλωματικοῦ σώματος, ὁ κληρὸς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ὡς καὶ τὸ πλῆθος τῶν φίλων καὶ γνωρίμων τοῦ σεπτοῦ ἀσθενοῦς.

Ἡ κατάστασις τοῦ Μακαριωτάτου κατέστη χθὲς τὴν νύκτα κρισιμωτάτη.

Τῇ χθὲς Παρασκευῇ περὶ μεσημβρίαν ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου μεταβάσα εἰς τὸ Νοσοκομεῖον τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ ἐν σώματι εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ ἀσθε-

νοῦτος Πρωθιερέαρχου ὑπέβαλε θεομὰς εὐχὰς ὑπὲρ ταχείας αὐτοῦ ἀναρρώσεως.

*

Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ (16) ἐν τῇ Ριζαρείῳ Σχολῇ μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν ἐτελέσθη συγκινητικωτάτη εἰδικὴ παρακλητικὴ δεήσις ὑπὲρ ἀναρρώσεως τοῦ ἀσθενούντος Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου. Τὴν δεήσιν ἔψαλον οἱ μαθηταὶ τῆς Σχολῆς ἐν κύκλῳ, εἰς τὸ μέσον τοῦ σολέα, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ καθηγητοῦ τῆς μουσικῆς κ. Κ. Παπαδημητρίου, παρέστησαν δὲ κατ' αὐτὴν σύμβουλοι τῆς Σχολῆς, ὁ Διευθυντής, ὁ καθηγητικὸς σέλλογος, τὸ πρωτοπικρὸν αὐτῆς καὶ πικρὸν ἐκκλησιασμα.

*

Κατὰ τὴν χθὲς συγκροτηθεῖσαν συνεδρίαν τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου ὁ Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως πρόεβη εἰς τὴν ἀκόλουθον πρὸς τοὺς κ. κ. ὑπουργοὺς ἀνακοίνωσιν, δημοσιευθεῖσαν διὰ τοῦ ἑσπερινοῦ τύπου: «Κατόπιν τῆς καταστάσεως τῆς υἱείας τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν, παρουσιάσθη, ὡς μὴ ὄφελεν, ἐσχάτως κινήσις περὶ ἐνδεχομένης διαδοχῆς του. Θεωρῶ, ὅτι τοιαύτη κινήσις καὶ ἐξ εὐλαβείας πρὸς τὸ πρόσωπον καὶ ἐκ γενικωτέρας εὐπρεπείας δὲν ἔπρεπε νὰ παρουσιασθῇ, τόσῳ μᾶλλον, ὅσον δὲν ἀπωλέσθησαν πᾶσαι αἱ ἐλπίδες περὶ ἀποκαταστάσεως τῆς υἱείας τοῦ σεβαστοῦ ἱεράρχου, ὑπὲρ τῆς ὁποίας πάντα τὰ τέκνα τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας εὐχονται πρὸς τὸν Ὑψιστον.

» Ἀλλὰ, μ' ὅλον τοῦτο, ἐπειδὴ ἡ κινήσις αὕτη ὀπωσθήποτε παρουσιάσθη καὶ ἡ Κυβέρνησις δὲν πρέπει νὰ ἀφήσῃ οὐδεμίαν παρεξήγησιν περὶ τῆς θέσεώς της, ἀπέναντι ἐνδεχομένου τινὸς ἀπενγκταίου, καθορίζω τὴν στάσιν, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ ἀκολουθήσῃ ἡ Κυβέρνησις καὶ τὴν ὁποίαν ἐλπίζω ὅτι θ' ἀποδεχθοῦν πάντες.

» Θεωροῦμεν τὴν Ἐκκλησίαν ὡς ἐλευθέραν, ἐνὸς ὅμως πάντοτε τοῦ κυριάρχου Κράτους. Συνεπῶς, ἡ Κυβέρνησις θεωρεῖ καθήκον της, νὰ μὴ ἐπεμβαίη εἰς τὰ καθαρῶς ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα. Τοιοῦτον ζήτημα εἶνε καὶ ἡ ἐκλογὴ ὑπὸ τῆς Ἱεραρχίας τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν. Ἐπομένως, εἶμαι βέβαιος, ὅτι διερμηνεύω τὴν γνώμην ὄλων τῶν μελῶν τῆς Κυβερνήσεως, ὅτι οὐδεμία ἐπιτρέπεται, εἴτε ἐκ μέρους ὑπουργῶν, εἴτε ἐκ μέρους ἄλλων ἀξιωματῶν τοῦ Κράτους, ἐπέμβασις, εἴτε συμβουλή, εἴτε σύστασις, εἴτε οἰαδήποτε ἐκφρασις γνώμης περὶ τοῦ καταλληλοτέρου προσώπου, ὅπως καταλάβῃ τὴν θέσιν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν. Παρακαλῶ ἐπομένως ὄλους τοὺς κ.κ. ὑπουργοὺς, ὅπως συμμορφωθῶν πρὸς τὰ ἄνωτέρω. Ἡ Ἱεραρχία πρέπει νὰ μείνῃ ἐνεπηρέαστος πρὸς ἐκλογὴν τοῦ καταλληλοτέρου προσώπου, φέρονσα καὶ πᾶσαν τὴν εὐθύνην, ἐν

περιπτώσει καθ' ἣν ἡ ἐκλογή αὕτη δὲν ἤθελεν εἶνε ἐπιτυχής».

Ἄπαντες οἱ κ.κ. ὑπουργοὶ συνεφώνησαν ἀπολύτως μὲ τὴν γνώμην τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ.

ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΙΕΣΤΗΡΙΟΥ

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθη-
νῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Χρυσόστο-
μος ἀνεπαύθη ἐν Κυρίῳ σήμερον τῇ
9,10 ὥρα π. μ.

Κύριος ὁ Θεὸς ἀναπαύσαι τὴν ψυχὴν
αὐτοῦ ἐν δικαίων σκηναῖς.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Παρά τὴν κλίνην του.

Ἡ μεγάλη δοκιμασία, ἣν ἀπὸ τινων ἡμερῶν ὑφίσταται ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος ἐπὶ κλίνης βαρείας ἀσθενείας, κρατεῖ ἐν μεγίστῃ συγκινήσει οὐ μόνον σύμπαν τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας τὸ εὐσεβὲς πλήρωμα, ἀλλὰ καὶ πολλὴν ἔξω τῆς Ἑλλάδος κόσμον. Ἀφ' ἧς ἡ Θεία Πρόνοια ἔταξεν αὐτὸν εἰς τὸν πρωθιεραρχικὸν τῆς καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίας θρόνον, ἐπὶ δεκαεξαετίαν δλόκληρον ἀνευ τῆς ἐλαχίστης ἀναπαύσεως ἐξεδαπάνησεν ἑαυτὸν ἐν ἀκαταπαύστῳ ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας μερίμνῃ, πάντοτε καὶ ὑπὲρ τὸ καθῆκον κατασπαταλῶν τὰς σωματικὰς καὶ τὰς πνευματικὰς του δυνάμεις, τῶν ὁποίων τὰ ὄρια οὐδέποτε νὰ ἐκτιμῆσῃ ἠθέλησε. Καὶ ὡδύνη τὴν ψυχὴν παρὰ τὴν κλίνην τοῦ σεπτοῦ Πρωθιεράρχου, τοῦ βαθύφρονος ἐπιστήμονος, τοῦ καλοῦ ποιμένου, τοῦ φίλου τῶν ὄρφανῶν, τοῦ κοινοῦ πατρὸς καὶ διδασκάλου, προσεύχονται πρὸς τὸν Μέγαν Ἀρχιερέα κλῆρος καὶ λαὸς ὅπως σώσῃ τὸν πολύτιμον κάμνοντα καὶ ἱκανώσῃ αὐτὸν νὰ συνεχίσῃ ἐν ὑγείας ὑπηρεσίας του.

Οἱ νέοι ἐκκλησιαστικοὶ νόμοι.

Ἐν τοῖς τελευταίοις φύλλοις τῆς «Ἐκκλησίας» ἐδημοσιεύθησαν τὰ κείμενα τῶν νέων ἐκκλησιαστικῶν νόμων, τῶν ἀφορῶντων εἰς τοὺς δύο ἐκκλησιαστικούς οικονομικούς ὀργανισμούς καὶ τοῦ κατοχυροῦντος τὰ ἄρθρα 1 καὶ 2 τοῦ ἑλληνικοῦ Συντάγματος. Εἶνε περιττὸν νὰ τονισθῇ ἡ μεγάλη τῶν νόμων τούτων σημασία, διότι, ἐνῶ διὰ τοῦ ἐνοριακοῦ νόμου λύεται ὀριστικῶς τὸ ἀπ' αὐτῆς τῆς συστάσεως τοῦ ἑλληνικοῦ βασιλείου ἐκκρεμῆσαν ζήτημα τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τοῦ ἐνοριακοῦ κλήρου, διὰ τοῦ περὶ τοῦ ΟΔΕΠ νόμου τακτοποιοῦνται ἐπὶ τὸ βέλτιον τὰ τῆς διοικήσεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας καί, τέλος, διὰ τοῦ ἐπακριβοῦς καθορισμοῦ τῶν ὄρων τῆς λειτουργίας τῶν ἐν τῷ ἑλληνικῷ κράτει ἑτεροδόξων θρησκευτικῶν ὀργανισμῶν τίθεται τέγμα

εἰς τὰς ἐκ τῆς ἀσαφείας τῶν συνταγματικῶν διατάξεων καταχρήσεις τῶν ἐνδιαφερομένων. Τὸ σημερινὸν ἑλληνικὸν κράτος, ἐκτιμῆσαν εἰλικρινῶς τὴν χρονίως δυσάρεστον θέσιν τοῦ ἐφημεριακοῦ κλήρου καὶ συνειδὼς τὸν μέγαν προορισμὸν του, διὰ τοῦ νέου ἐνοριακοῦ νόμου παρέχει εἰς αὐτὸν τὰ μέσα τῆς ἱκανοποιητικῆς ἀποκαταστάσεώς του ὥστε νὰ δυνηθῇ νὰ ἀνταποκριθῇ πρὸς τὰς σπουδαιότητας θρησκευτικὰς, πνευματικὰς καὶ ἠθικὰς ὑποχρεώσεις του, διευκολύνει δ' οὕτω καὶ τὴν εἰς τὰς τάξεις τοῦ ἐφημεριακοῦ κλήρου προσέλευσιν πεφωτισμένων λειτουργῶν, δυναμένων διὰ τῆς μορφώσεως, τοῦ χαρακτήρος καὶ τοῦ ἠθους τῶν νὰ ἀποβῶσιν ἀληθεῖς χειραγωγοὶ καὶ καθοδηγηταὶ πνευματικοῦ ποιμνίου συγχρονισμένης πνευματικῆς ἀναπύξεως. Ἐξ ἄλλου, διὰ τοῦ καθορίζοντος τὴν πραγματικὴν ἐννοίαν τῶν προμνημονευθεισῶν συνταγματικῶν διατάξεων νόμον ἀνακόπεται ἡ μειακλήτις ἢ ἀστεία πονηρία τῶν γνωστῶν ἐκείνων ξένων ἐκμεταλλευτῶν τῆς λαϊκῆς ἀγνοίας καὶ εὐπιστίας, οἵτινες, ἐπωφεληθέντες τῶν μεταπολεμικῶν ἀνωμαλιῶν καὶ καταχρόμενοι τῆς ἑλληνικῆς φιλοξενίας, ἀνεξυθροσκείας καὶ τῆς καθόλου ἀνεκτικότητος, ἐνεσφηνώθησαν εἰς τὴν ἑλληνικὴν κοινωνίαν, ὑπὸ τὴν ἀλωπεκῆν τῶν φιλανθρωπῶν καὶ φιλοπιώχων, διὰ νὰ ἀλιεύωσιν εἰς τὰ θολὰ νερὰ προσηλύτους, μετὰ καταπληκτικῆς ἱταμότητος ἰδίαν αὐθαίρετον ἐρμηγίαν προσδίδοντες εἰς τοὺς ἑλληνικοὺς νόμους. Τίθεται οὕτω ὀριστικὸν τέγμα καὶ εἰς τὴν μέχρι τοῦδε ἀσύδοτον «δραῖν» τῶν ζηλωτῶν τούτων, οἱ ὁποῖοι μανθάνουσιν ἀπαξ καὶ διὰ παντός πρῶτον διὰ φιλοξενοῦνται ἐν ταῦτα καὶ δεῦτερον οὐ ἐντομον καὶ εὐνομον εἶνε τὸ κράτος, ἐν τῷ ὁποίῳ κυκλοφοροῦσι. Ἐνδόντιον ἐντεῦθεν ἀποβαίνει πόση εὐγνωμοσύνη ὀφείλεται ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸν ἐπὶ τῶν Ἐρησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας Ὑπουργὸν καὶ τὴν ἔθνικὴν Κυβέρνησιν διὰ τὰ σπουδαιότατα ταῦτα ὑπὲρ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ μελήματα.

Τὸ «Tyd» τοῦ Amsterdam, διαπιστοῦν τὴν παρακμὴν τοῦ κομμουνισμοῦ ἐν Γαλλίᾳ. ὡς αἷτια αὐτῆς ὀρίζει μέτρα τινὰ τοῦ καρδινάλιου Verdier, Ἀρχιεπισκόπου τῶν Παρισίων, τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ εἶδους τοῦ περιλαλήτου σοβιετικοῦ «παραδείσου», καὶ ἄλλα. Ἡ παρακμὴ αὕτη μαρτυρεῖται καὶ ἐκ τῆς στάσεως τῶν γάλλων κομμουνιστῶν ἄρρατῶν, οἵτινες ἀπέβαλον τὸν ἀντικληρικαλισμὸν των: δσάκις εἰς ἐπίδειξιν κινήματογραφικῶν ταινιῶν ἐμφανίζονται ἱσραὶ λιτανεῖαι ἢ κληρικοὶ εὐλογοῦντες, οὐδὲ λέξις διαμαρτυρίας ἀκούσεται πλέον, ὡς ἄλλοτε, ἐκ τοῦ στόματός των, κατὰ τὴν πρό τινος δὲ προβολῆν ταινίας τῆς ρωσικῆς προπαγάνδας, ἐγένετο δεκτὴ δι' εἰρωνικῶν ἀναφωνήσεων κατὰ τοῦ Στάλην, τόσος δὲ προσελήθη θόρυβος, ὥστε ἐγένετο ἀνάγκη νὰ διακοπῇ ἡ παράστασις.

ΧΡΟΝΙΚΑ
ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Κατὰ τὴν λήξαν ἐβδομάδα ἡ Ἱερά Σύνοδος συνήλθεν εἰς δύο συνεδρίας ἀσχοληθεῖσα ἐπὶ διαφόρων ὑπηρεσιακῶν ζητημάτων.

—Διὰ Β. Διατάγματος μετετέθη τῇ αἰτήσῃ του ὁ παρὰ τῇ ἱ. Μητροπόλει Ἀργολίδος ἱεροκήρυξ ἀρχιμ. Κωνσταντῖνος Πιλιτῆς εἰς τὴν ἱερὰν Μητροπόλιν Θεσσαλονίκης.

—Διὰ Β. Διατάγματος ἐγένετο ἀποδεκτὴ ἡ διὰ λόγους

ύγειας παραίτησις τοῦ παρὰ τῆ Ἱ. Μητροπόλεως Φωκίδος ἱεροκήρυκος ἀρχιμ. Τίτου Ματθαίου.

— Διὰ Β. Διατάγματος διορίσθησαν μέλη τοῦ παρὰ τῆ ἱερᾷ Μητροπόλει Ἰωαννίνων Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου τακτικά μὲν οἱ ἀδ. Οἶκ. Ἰωάννης Παπανικολάου καὶ Σακελ. Παναγ. Μάγνης, ἀναπληρωματικά δὲ οἱ ἀρχιμ. Νικηφόρος Κρικοῦνης καὶ πρωτοπρωσβ. Γεώργιος Ἐμμανουηλίδης.

— Διὰ Β. Διατάγματος ἀπενεμήθη χάρις τῷ ἱερῷ Σταύρω Καίσαρη, κληρικῷ τῆς ἱερᾷ Μητροπόλεως Παραμυθίας, διὰ τὸ ὑπόλοιπον τῆς ὑπὸ τοῦ ἐπισκοπικοῦ δικαστηρίου ἐπιβληθείσης αὐτῷ ἐνιαυσίου ἀργίας.

— Ἐχορηγήθη ὑπὸ τῆς Ἱερᾷ Συνόδου πενθήμερος ἀδεια τῷ Σ. Μητροπολίτῃ Ἰωαννίνων κ. Σπυρίδωνι δι' Ἀθήνας καὶ διὰ λόγους ὑπερσυστασιακοῦς.

— Τῇ παρελθούσῃ Τετάρτῃ ἡ Διευθύνουσα Ἐπιτροπὴ τῆς «Ἐκκλησίας» συνελθούσα ἐν τοῖς γραφείοις αὐτῆς ἀνεσκόπησε τὰ τῆς λειτουργίας τοῦ ἐπισήμου Δελτίου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐπὶ τῷ τέλει τῆς πρῶτης αὐτῆς πρὸς τὸν νέον παρὰ αὐτοῦ νόμον, ὁρισασα δ' ὅτι: ταμίαν τοῦ Δελτίου τὸν ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς Σεβ. Μητροπολίτην Ζακύνθου κ. Χρυσόστομον ἀπεσείρασε καὶ ἀπευθύνθη ἐκκλησίᾳ πρὸς τοὺς Σεβ. Ἀρχιερεῖς, τὰ ἐκκλησιαστικά τῶν ναῶν συμβούλια καὶ τὰ ἡγουμενοσυμβούλια τῶν μονῶν τοῦ κράτους ὡς ἐπισπεύσασαι τὴν ἐισπραξίαν καὶ ἀποστολὴν τῶν καθυσταθεμένων συνδρομῶν τοῦ Δελτίου.

— Τῷ παρελθόντι Σαββάτῳ (8) ἐπὶ παρουσίᾳ Συμβούλων, τῶν καθηγητῶν, τῶν μαθητῶν καὶ τοῦ λοιποῦ προσωπικοῦ τῆς Ριζαρίου Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς μετὰ κατάλληλον εἰσήγησιν τοῦ Διευθυντοῦ ὁ ἐκ τῶν καθηγητῶν τῆς Σχολῆς κ. Ἀθ. Παπαχαριστῆς ὁμιλήσας περὶ τοῦ βίου καὶ τῆς ὑπὲρ τοῦ ἔθνους δράσεως τοῦ ἀειμνήστου βασιλέως Κωνσταντίνου ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῶν ἀποκαλυπτικῶν τοῦ ἐν τῷ ἄλσει τοῦ παιδίου τοῦ Ἄρεως στηθέντος ἐπιπλου ἀνδριάντας αὐτοῦ.

— Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Φθιώτιδος κ. Ἀμβρόσιος δι' ἐγκυκλίον του πρὸς τοὺς χριστιανούς τῆς Λαμίας καταδειξας τὴν ἀνάγκην ἰδρύσεως Σχολῆς βυζαντινῆς μουσικῆς ἐν Λαμίᾳ, ἐν ἣ νὰ διδάσκονται δωρεάν τὴν ἱερὰν μουσικὴν καλλιπῶν παιδῶν, οἵτινες βραδύτερον θὰ ἠδύναντο νὰ διορισθῶσι καὶ ὡς ψάλται εἰς τοὺς ναοὺς, ἐκ συνανοήσεως καὶ μετὰ τῶν ἐνοριακῶν Ἐπιτροπεῶν τῶν ναῶν ἀνήγγελε τὴν ἀπὸ 1 ἐν. μηνὸς ἐναρξίν τῆς λειτουργίας τῆς Σχολῆς ταύτης, διευθυντὴν τῆς ὁποίας ἔταξε τὸν ἱεροκήρυκα Ἀρχιμ. Πάμφιλον Παπαγιάννην. Ἡ Α. Σ. προέβλεψε τοὺς καλλιπῶνους εὐσεβεῖς νέους, τοὺς ἔχοντας κλίσην εἰς τὴν μουσικὴν, νὰ σπεύσων νὰ ἐπιφορηθῶν τῆς περιστάσεως ἵνα ἐκμάθων δωρεάν μίαν τέχνην, ἡ ὁποία θὰ ἀποβῇ πολλαχῶς ὠφέλιμος εἰς αὐτοὺς, ἐξέφρασε δὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι καὶ οἱ γονεῖς θὰ κατανοήσων τὸ συμφέρον τῶν τέκνων των καὶ θὰ φροντίσων διὰ τὴν ἐγγραφήν καὶ τὴν τακτικὴν των εἰς τὴν σχολὴν φοίτησιν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΩΝΠΟΛΕΩΣ

Καθ' ἡ ἀναγράφει ἡ «Ἐκκλησιαστικὴ Ζωή»—ὄργανον τοῦ συλλόγου τῶν ἐν Κάρλοβιτς ῥώσων ἐπισκόπων— ἐν Ἁγίῳ Ὄρει περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος Μαΐου συνεκροτήθη γενικὴ συνέλευσις τῶν ἐκεῖ ῥώσων μοναχῶν, καθ' ἣν ἀπεφασίσθη ὅπως τηρηθῆ νηστεία τριήμερος καὶ μετ' αὐτὴν τελεσθῆ ἀγρυπνία ὑπὲρ τῆς λυτρώσεως τῆς ῥωσικῆς πατρίδος ἀπὸ τῶν δεινῶν τῶν ἀθέων δυναστῶν. Ἡ νηστεία εἶχεν ὁρισθῆ διὰ τὴν 12, 13 καὶ 14 παρελθόντος Ἰουλίου, ἡ δὲ ἀγρυπνία διὰ τὴν 15.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΩΣΙΑΣ

Ἡ ἐν Λένινγκρανδ ἐκδομένη ἐφημερίς «Ἔργον» ἀναγράφει ἐνδιαφερούσας πληροφορίας περὶ τοῦ ἐκεῖ συνδεδεμένου τῶν μηχανικῶν ἀθέων. Οὕτω λέγει, ὅτι τὸ πλεῖστον τῶν μελῶν τῶν ἀρνοῦνται νὰ ἐνεργούν ἀντιθρησκευτικὴν προπαγάνδαν. Εἰς ἐν τῶν ἐργαστασίων τῆς πόλεως ἐκ τῶν ἐρευνηθέντων 20 μελῶν του μόνον 4 ἐδέχθησαν νὰ παραμείνουν εἰς αὐτόν, τῶν λοιπῶν 16 δηλωσάντων ὅτι δὲν θέλουν πλέον νὰ ἀσχολοῦνται εἰς αὐτὴν τὴν ἐργασίαν.

Ἡ ἐργασία Ἀβδέγεβα ἀνακρινόμενη ἐδήλωσεν ὅτι ἦτο μέλος τοῦ συνδέσμου διότι ἐνδιαφέρστω νὰ μάθῃ διατὶ ἡ θρησκεία ἀποκαλεῖται ὅπιον τοῦ λαοῦ, ἀλλ' οὐδεὶς ἠθύνθη νὰ τὴν διαφωτίσῃ...

— Ἐν Χορμπίν ἐλειτούργει τὸ Ἰνστιτούτον τοῦ ἀγ. Βλαδимиρῶν περιλαμβάνον πρὸς τῆ Θεολογικῆ Σχολῆ καὶ ἄλλας Σχολὰς ἐν αἷ καὶ πολυτεχνικάς. Τὸ Ἰνστιτούτον τοῦτο ἐκλείσθη ὑπὸ τῶν ἰαπωνικῶν ἀρχῶν, ἀντ' αὐτοῦ δ' ἰδρύθη «Παναπιστήμιον Βυρειο-Μαντζουρικόν», ἡ δὲ Θεολογικὴ Σχολὴ μετωνομάσθη Ἰνστιτούτον τοῦ ἀγ. Βλαδимиρῶν. Μεταξὺ τῶν εἰς αὐτὴν ἐπενεχθεισῶν μεταβολῶν εἶνε καὶ ἡ τροποποίησις τοῦ διδασκτικοῦ ἔτους ἀρχομένου ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου καὶ λήγοντος τῆ 31 Δεκεμβρίου. Οἱ φοιτηταὶ τῆς Σχολῆς ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἐν. ἔτους ἀνέρχονται εἰς 53.

— Ὁ «Ἄθεος» ἐδημοσίευσεν νέας συλλήψεις καὶ διώξεις 49 ἱερῶν, κατηγορηθέντων ἐπὶ ἀνακοινῶσι κρατικῶν ἀπορρητῶν! Μεταξὺ αὐτῶν ἦτο καὶ ὁ Μητροπολίτης Τόμσκ Σέργιος.

— Ὁ Ἐπίτροπος τῶν Ἐσωτερικῶν διέταξε τὴν ἀπογραφήν πάντων τῶν ναῶν, τῶν συναγωγῶν καὶ τῶν τεμενῶν μετὰ πάντων τῶν ἐν αὐτοῖς θρησκευτικῶν ἔργων τέχνης καὶ ἀξίας. Ἡ ἀπογραφή ἤρχισεν ἀπὸ τῆς 1 παρελθόντος Αὐγούστου. Ἐπίσης διετάχθη ἡ ἀποστολὴ καταλόγων περιεχόντων τὰ ὄνόματα τῶν φοιτητῶν εἰς τοὺς ναοὺς ἢ τῶν ἐπισκεπτομένων τοὺς ἱεροὺς τόπους.

— Ἡ ἐφημερίς «Ἐπερ τῆς κομμουνιστικῆς Ἐκπαιδεύσεως» ἐν ἀρθρῷ τῆς ἀναπτύσσει δι «ἡ ἀξίωσις τοῦ κόμματος καὶ τῆς κυβερνήσεως νὰ διασφαλίσῃ ἐπὶ μᾶλλον ἐν τοῖς σχολείοις τὴν ἀντιθρησκευτικὴν ἀγωγὴν δὲν δύναται νὰ ἐπιτευχθῆ ἄνευ γενικῆς ἀναθεωρήσεως τῶν σχολικῶν προγραμμάτων», ὑποδεικνύει δὲ ὅτι ἡ ἀντιθρησκευτικὴ ἀνατροπὴ δέον κατ' οὐσίαν νὰ ἦνε ἀντιχριστιανικὴ. Ἡ προπαγάνδα τῆς ἀθέας εἶνε—λέγει—πρὸ παντός προπαγάνδα κατὰ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας. Ἴνα δὲ ἀνασπασθῆ ἀπὸ οἰζῆς τὸ κύρος τοῦ χριστιανισμοῦ, ἡ νεολαία πρέπει νὰ ἐκμάθῃ τὴν ἱστορίαν τῶν θρησκείων. «Εἰς τοὺς μαθητὰς δέον τὸ ἐξηγητῆσι λεπτομερῶς ἡ λατρία τοῦ Ὁσίου, τοῦ Μαρθοῦ, τοῦ Ἀδωνίου, τοῦ Ἄττιος καὶ τῶν λοιπῶν θεοτήτων τῆς ἀρχαιοτητος, πρὸ παντός δὲ νὰ παρίσταται σύνθεσμός των πρὸς τὸν περὶ Χριστοῦ θρόνον». Πρὸς τοῦτους ἀνάγκη νὰ μεταβληθῆ τὸ πρόγραμμα τῆς παγκοσμίου ἱστορίας: «Κατὰ τὸν χαρακτηρισμὸν τῆς ἐποχῆς τοῦ Νέρωνος, ἐπιβάλλεται νὰ γίνετα λόγος περὶ τῶν στοικῶν καὶ ἰδίως περὶ τοῦ Σενέκα μετὰ ἐξάρσεως τῆς ὁμοιότητος μεταξὺ τῶν ἰδεῶν αὐτοῦ καὶ τοῦ χριστιανισμοῦ. Ἡ ἐποχὴ τοῦ Καλιγούλα πρέπει καὶ συνδέσθαι πρὸς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Φίλωνος, εἰς τὸν ὅποιον ὁ Ἐγκελς ἀποδίδει τὴν κυριωτέραν δρασίν ἐν τῇ δημιουργίᾳ τῆς χριστιανικῆς ἰδεολογίας...». Ἐπιπλέον οἱ μαθηταὶ ὀφείλουσι νὰ διδάσκωνται ὅτι κατὰ τὴν γαλλικὴν ἐπανástασιν ἡ στροφή αὐτῆ τῆς ἀθέας εἰς τὴν προτέραν θρησκευτικότητα καὶ τὴν παραδοχὴν τοῦ Θεοῦ ἐγένετο ἐκ πρωτοβουλίας τοῦ Ρυβασκιέρου, κτλ. Ἀνάλογον τροποποίησις δέον νὰ ἐπενεχθῆ—κατὰ τὸ αὐτὸ φύλλον—καὶ εἰς τὰ προγράμματα τῆς διδασκαλίας τῆς φυσιογνωσίας, τῆς Φυσικῆς καὶ τῆς ἱστορίας τοῦ πολιτισμοῦ.

— Ὁ καθηγητὴς τοῦ ἐν Παρισίοις ὀρθοδόξου θεολογικοῦ Ἰνστιτούτου von B. Sové ἐδημοσίευσεν ἀρθρον περὶ τοῦ ἐν Ρωσίᾳ ἀντιθρησκευτικοῦ πολέμου, κατὰ τὸ ὅποιον ἀπὸ τοῦ 1937 ἐν Ρωσίᾳ ἰδρύθησαν 90 ἀντιθρησκευτικὰ μουσεῖα, πιστώσεις ἐψηφίσθησαν μεγάλας πρὸς διάδοσιν τοῦ ἀντιθρησκευτικοῦ τύπου καὶ τῆς ἀντιθρησκευτικῆς φιλολογίας, ἡ ἐκδοσις τοῦ περιοδικοῦ «Ἀντιθρησκευτικός» ἠξήθη ἀπὸ 105,000 εἰς 230,000 ἀντίτυπα, νέα περιοδικὰ εἰς διαφόρους γλώσσας ἐξεδόθησαν καὶ λίβρολοι κατὰ τῆς θρησκείας ἐκτυλοφόρησαν εἰς 100,000 ἀντίτυπα. Αὐτοὶ οἱ μπολσεβίκοι ἀντιβιάζον τὰς θρησκευτικὰς ἐμάδας καὶ τοὺς ὁργανισμοὺς εἰς 30,000 εἰς πολλὰ δ' ἑκατομμύρια τοὺς ὁκαδοῦ, τοῦ Χριστιανισμοῦ. Εἰς τὰς πόλεις 30 ο)ο τοῦ πληθυσμοῦ, καὶ εἰς τὴν λοιπὴν χώραν τὰ δύο τρίτα, λογίζονται ὡς πιστοὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Σημειοῦται πρὸς ταῦτοις ὅτι ὁ κλήρος ἐπιτελεῖ τὰ

πνευματικά του καθήκοντα μετ' ἐξαιρετικοῦ ζήλου και ὅτι ὁ διωγμὸς ἐδημιούργησε νέον τύπον ἱερέως, τὸν ἀπὸ τόπου εἰς τόπον περιπλανώμενον, ἄστυγον και φερεῖοικον, πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν διαφορῶν θρησκευτικῶν ἀναγκῶν τῶν χριστιανῶν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΦΙΛΛΑΝΔΙΑΣ

Πρὸ τινος ἡ Ἐκκλησία Φιλλανδίας ἐώρτασε τὴν 300ῆν ἐπέτειον ἀπὸ τῆς ἰδρυσεώς της.

ΡΩΜΑ-ΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Καθ' ἃ ἀναγράφει ἡ Volkszeitung τῶν Γερμανῶν σουδητῶν τοῦ Warnsdorf, τὸ Ραῖχ ἀπέσυρε τὴν ἀναγνώρισιν τῆς ἐν Innsbruck καθολικῆς Θεολογικῆς Σχολῆς και ἐκλείσεν αὐτήν. Ὡ, λόγος τῆς καταργήσεως φέρεται τὸ γέγονός ὅτι τὸ Ραῖχ δὲν ἀναγνώρισε τὸ μεταξὺ τῆς Αὐστρίας και τοῦ Βατικανοῦ κογκροδάτον, τὸ δὲ μεταξὺ Γερμανίας και Βατικανοῦ κογκροδάτον θεωρεῖ ἀνεφάρμοστον διὰ τὴν Αὐστρίαν. Πάντα τὰ παραρτήματα, αἱ βιβλιοθήκαι κτλ. τῆς Σχολῆς διενεμήθησαν εἰς τὰς λοιπὰς Σχολὰς τοῦ ἐν Innsbruck Πανεπιστημίου, ὁ ναὸς τῆς Σχολῆς ἐδημεύθη, ἴσως διὰ τὸ παραδοθῆ εἰς κοινήν χρῆσιν, εἰς δὲ τοὺς ξένους φοιτητὰς αὐτῆς ἐδηλώθη ὅτι τοῦ λοιποῦ ἦσαν ἀπαράδεκτοι. Ἡ ἐν λόγῳ Σχολῆ, ἰδρυθεῖσα και διευθυνομένη ὑπὸ ἱησυνιτῶν ἀπὸ τοῦ 1837, ἦτο πασίγνωστος εἰς τοὺς θεολογικοὺς ἐπιστημονικοὺς κύκλους.

— Ἐδημοσιεύθη διάψευσις τῆς εἰδήσεως ὅτι ὁ καρδινάλιος τῆς Αὐστρίας Innitzer διανοεῖται νὰ ἰδρῶσῃ ἔκκλησίαν ἀνεξάρτητον ἀπὸ τοῦ Πάπα.

— 300 ἔβραιοι προσελθόντες εἰς τὸν καθολικισμὸν ἀπέτελλσαν ἔβραιοκαθολικὴν κοινότητα ἔχουσαν ναὸν ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγ. Ἰακίνθου, ἰδρυθέντα ἀπὸ τοῦ 1605, και ἱερεὰ ἐξ ἔβραϊων.

ΠΑΛΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΙΣΜΟΣ

Τῆ 25—29 παρελθόντος Αὐγούστου ἐν Ζυρίχῃ συνήλθε τὸ 14ον διεθνὲς συνέδριον τῶν Παλαιοκαθολικῶν, οὐκ ἄλλοτε μέγας ἀριθμὸς ἀντιπροσώπων τῶν ἐν Ἑλβετίᾳ, Γερμανίᾳ, Αὐστρίᾳ, Κάτω Χώραις, Πολωνίᾳ, Τσεχοσλοβακίᾳ και Ἡνωμέναις Πολιτείαις Παλαιοκαθολικῶν, ὡς και τῶν Ἀγγλικανικῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Μεγ. Βρετανίας και τῆς ἐπισκοπικῆς Ἐκκλησίας τῆς βυργείου Ἀμερικῆς, αἰτινες, ὡς γνωστόν, διατελοῦσιν ἐν μυστηριακῇ κοινωσίᾳ μετα τῶν Παλαιοκαθολικῶν. Ἐπ' ἴσησιν παρῆν και ὁ δεβ. Μητροπολιτῆς Θουατῶν κ. Γερμανός. Ἐγένοντο ἀνακοινώσεις και συζητήσεις περὶ Ἐκκλησίας, τῶν Ἁγίων Γραφῶν και τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως, περὶ τῆς ἀποστολῆς τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῷ κόσμῳ κλ. Ἴδια θεολογικὰ συζητήσεαι ἐγένοντο περὶ τοῦ ζητήματος τῆς αὐθεντίας τῆς Ἐκκλησίας, περὶ τῶν θεμελιωδῶν κριτηρίων τῆς χριστιανικῆς σκέψεως, και δοξάσεως, περὶ τοῦ θησαυροῦ τῆς λειτουργικῆς και μυστηριακῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας, μάλιστα δὲ περὶ ἀναπτύξεως και ἐμβαθύνσεως εἰς τὴν μελέτην τῆς ἁγ. Γραφῆς ἐν τῇ ρωμαϊκῇ Ἐκκλησίᾳ και ταῖς προτεσταντικαῖς Ἐκκλησίαις.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Das Alte Testament aus dem Grundtext übersetzt und erläutert von Dr Eugen Henne. I. II 4 Aufl. Verlag F. Schöningh, Paderborn. (Πανόδετον Μ. 7.60). — Και ἄλλοτε ἀπο τῆς στήλης ταύτης ἐλάβομεν ἀφορμὴν νὰ ὀμιλήσωμεν περὶ τῆς παρατηρουμένης κατὰ τὰ τελευταῖα εἰη ἐν τῇ Ρωμαϊκῇ Ἐκκλησίᾳ ζωηροτάτης κινήσεως πρὸς διαδοσιν τῆς Ἁγίας Γραφῆς ὑπὸ μωρφηγ προσητῆν εἰς τὸν λαόν, δηλ. οὐ μόνον ἐν μεταφράσει εἰς τὰς διαφορῶν εὐρωπαϊκῶν γλώσσας, ἀλλὰ και μετα καταλλήλων σχολίων. Τῆς κινήσεως ταύτης δεῖγμα ἀποτελεῖ και ἡ μετα χεῖρας συγχρονισμένη γερμανικὴ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν πρωτοτύπων αὐτῆς κειμένων μεταφράσεως. Ἐωδιασμένη διὰ βραχυτάτων εἰσαγωγῶν και σχολίων κλπ. Τὸ ἔργον τοῦτο συγκροτεῖται ἐκ δύο τόμων, ὧν ὁ μὲν Α' ἀπαριζόμενος ἐκ 1143 σελίδων, περιλαμβάνει τὰ ἱστορικά βιβλία τῆς Π. Δ., ὁ δὲ Β' συγκείμενος ἐκ 1192 σελ., περιέχει τὰ διδασκαλικά και προφητικά αὐτῆς βιβλία. Ἐκαστον τῶν βιβλίων τούτων φέρει ἐπὶ κα-

φαλῆς μικρῶν, ἀλλὰ καλλιτεχνικῆν και ὀρχαιοπρεπῆ παράστασιν, σύμφωνον πρὸς τὸ κυριώτερον περιεχόμενον αὐτοῦ. Ἐπεταὶ εὐληπτος και εἰς εἰσοδῶσαν γερμανικὴν πεφλοτεχνημένη γερμανικὴ μετάφρασις, συνοδευομένη ὑπὸ καταλλήλων ἐπιγραφῶν και τῶν ἀπαραιτήτων εἰς τὴν κατανόησιν τῶν ἱερῶν κειμένων σχολίων, πραγματικοῦ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον περιεχομένου, ἅτινα εἶναι θαυμάσια πρὸς ὅσον ἐν τῷ Β' τόμῳ λόγω τοῦ δυσληπτοτέρου αὐτοῦ περιεχομένου. Χαρακτηριστικὸν δὲ τῆς ἐπιμελείας, μεθ' ἧς τυγχάνει συντεταγμένη ἡ μετάφρασις αὕτη, εἶναι, πρὸς τῷ συνδυασμῷ ὀρχαιοπρεπείας μετα συγχρονισμοῦ, και ἡ ἐνιαχοῦ παρατηρουμένη ἐπιτυχῆς προσαρμογὴ πρὸς τὸν ἑσθμὸν τοῦ πρωτοτύπου (π.χ. ἐν τοῖς Θρήνοισ τοῦ Ἱερουμο). Ἄν δὲ πρὸς τοῦτοις λάβῃ τις πρὸ ὀφθαλμῶν, ὅτι ὁ μὲν Α' τόμος καταλείεται διὰ σπουδαίου παραρτήματος, περιέχοντος ἕνα πίνακα μέτρων και σταθμῶν, και ἕτερον χρονολογιὸν λεπτομερῆ και ἐμπεριστατωμένον, ὡς και χάρτας τῆς ἁγίας Γῆς και τῶν πέριξ χωρῶν, ὁ δὲ Β' περιέχει ἐν τέλει και σπουδαίωτον εὐρετήριον ὀνομάτων και προσημάτων, κατανεῖ εὐκόλως τὴν καταπληκτικὴν τοῦ ἔργου τούτου διάδοσιν (4 ἐκδόσεις ἐντός 4 ἐτῶν), ἂν και πλείας ἐγχειριδίων ἐκδόσεων τῆς Π. Δ. κυκλοφορεῖ κατὰ τὰ τελευταῖα εἰη ἐν Γερμανίᾳ, ὅπερ μαρτυρεῖ και περὶ τῆς φλογερᾶς δίψης τοῦ Γερμανοκαθολικοῦ λαοῦ πρὸς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Ὁ σοφὸς συντάκτης τοῦ παρόντος ἔργου εἶναι μετὰ τοῦ ἐπιτελείου τῶν ἑλεγκτῶν αὐτοῦ συνεργατῶν ἄξιος θεσμῶν συγχαρητηρίων.

Π. Ι. ΜΠΡΑΤΣΙΩΤΗΣ

N. Peters, Die soziale Fürsorge im Alten Testament. Bonifacius—Druckerei. Paderborn 1936. Σελ. 92 (Μ. I. 80).

Τὸ θέμα τῆς παρουσίας πραγματείας τοῦ διακεκριμένου Γερμανοκαθολικοῦ ἐρρευητοῦ τῆς Π. Δ. καθηγητοῦ Ν. Peters εἶναι συμφώνως και πρὸς τὸν τίτλον αὐτῆς «ἡ κοινωνικὴ πρόνοια ἐν τῇ Π. Διαθήκῃ», ὅπερ θέμα ἀπὸ διττῆς ἐπόψεως ἀνταποκρίνεται πρὸς τὰς ἀνάγκας τῆς ἐποχῆς ἡμῶν, διακρινομένης κατὰ τὴν ζωηροτήτα τοῦ κοινωνικοῦ διαφέροντος αὐτῆς και κατὰ τὸ διαπνέον αὐτῆν (μάλιστα ἐν Γερμανίᾳ) ἀντισημιτικὸν πνεῦμα. Ἡ πραγματεία αὕτη σύγκειται ἐκ τῆς εἰσαγωγῆς και 7 παραγράφων, ὧν ἐν μὲν τῇ α' ὁ λόγος εἶναι καθόλου περὶ τοῦ κοινωνικοῦ δικαίου ἐν τῇ Π. Δ. (σ. 3—15), ἐν δὲ τῇ β' περὶ ἰδιοκτησίας και τῆς κατανομῆς αὐτῆς (16—32), ἐν τῇ γ' περὶ κοινωνικῆς προνοίας δυνάμει τοῦ ἑδαρικοῦ δικαιώματος (39—43), ἐν δὲ τῇ δ' περὶ τῆς οἰκογενειακῆς προνοίας (44—54), ἐν τῇ ε' περὶ τῆς ἀτομικῆς προνοίας (55—65), ἐν τῇ ζ' § ἐπιτίθενται τὰ τῆς ἐν τῇ Π. Δ. προνοίας περὶ διαφορῶν ἀνθρώπων τάξεων (67—79) και ἐν τῇ ζ' συνάγεται τὸ συνολικὸν συμπέρασμα, μεθ' ὃ ἐπακολουθοῦσιν αἱ σημειώσεις, ἡ βιβλιογραφία και ὁ πίναξ πραγμάτων.

Ἡ ἐκθεσις γίνεται ἐπὶ τῇ βάσει τῶν πηγῶν, ὧν, ὡς περ και τῆς ὑπαρχούσης πλουσίας βιβλιογραφίας, κάτοχος, ὅσον ὀλίγοι, τυγχάνει ὁ συγγραφεύς. Ὅπως δὲ προσφυῶς παρατηρεῖ οὗτος, μία τοιαύτη ἐκθεσις πραγμάτων ἀποτελεῖ τὴν ἀρίστην ὑπὲρ τῆς Π. Διαθήκης ἀπολογίαν πρὸς ἐνταίμους ἀντιπάλους. Πράγματι, ὁ μελετῶν τὴν πραγματείαν τούτην ἀποκομίζει οὐ μόνον σαφῆ ἔννοιαν τῶν γενικῶν γραμμῶν τῆς ἐν τῇ Π. Δ. διαπιστουμένης κοινωνικῆς προνοίας, ἀλλὰ και θαυμασμὸν πρὸς τὸ ἐν αὐτῇ ἐπικρατοῦν ζωηρὸν κοινωνικὸν πνεῦμα τῆς δικαιοσύνης και τῆς ἀγάπης, ὧν αἰεὶ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ οὕτως κοινωνικὴ οὕτως παγκόσμιος εἰρήνη (πρβ. Ἡσ. μὴ 22). Καίτοι δὲ τὸ ἔργον τοῦτο, κατὰ τὴν δόξαν τοῦ συγγραφεύς, προήλθεν ἐκ διαπλιτύσεως τοῦ περιεχομένου διαλέξεως αὐτοῦ, οὐχ ἦτον ὅμως περιέχει οὐκ ὀλίγας λεπτοὺς παρατηρήσεις και ὀριστεῖαι και ἰδιαιτέρον φῶς ἐπὶ τινος ζητημάτων σχετιζομένων πρὸς τὴν κοινωνιολογικὴν σημασίαν τῆς Π. Διαθήκης και ἀσφαλῶς καταλαμβάνει τὴν θέσιν του ἐν τῇ ὑπάρχουσῃ σχετικῇ βιβλιογραφίᾳ.

Π. Ι. ΜΠΡΑΤΣΙΩΤΗΣ

G. Kittel Theologisches Wörterbuch zum N. Testament.

Ἐξεδόθη τὸ 1 τεῦχος τοῦ Δ' τόμου τοῦ μνημειώδους

τούτου προεσταντικού βιβλιοθηκολογικού λεξικού της Κ. Δ. περιέχον τὰς λέξεις ἀπό λαγχάνω—λατρεύω. Τὸ σπουδαιότατον τῶν ἐνταῦθα περιεχομένων ἀρθρων-μονογραφῶν εἶναι τὸ περὶ τῆς λέξεως λαός, εὖ, ὡς σχετιζομένου ἀμέσως πρὸς τὴν ἔννοιαν τοῦ ἔθνους, αὐτονόητος τυγχάνει ἡ φλέγουσα ἐπιμυρότης. Ἡ σημασιολογικὴ ἐξερεύνησις τῆς λέξεως ταύτης εἶναι παμπερῆς καὶ ἐξαντλητικὴ, ἀφαιρομένη εἰς τὸν κάλαμον δύο διακεκριμένων Γερμανῶν θεολόγων, τοῦ H. Strathmann καὶ τοῦ R. Meyer, ὧν ὁ μὲν πρῶτος ἐξετάζει τὰς ἐννοίας τῆς λέξεως λαός α) ἐν τῇ ἐξωβιβλικῇ ἑλληνικῇ φιλολογίᾳ, β) ἐν τῇ μεταφράσει τῶν Ο', γ) παρὰ τῷ ἐξωβιβλικῷ ἑλληνιστικῷ Ἰουδαϊσμῷ, δ) ἐν τῇ Κ. Διαθήκῃ καὶ ε) ἐν τῇ παλαιᾷ ἐκκλησιολογίᾳ, ὁ δὲ δεύτερος παρακολουθεῖ τὴν ἐξελίξιν τῶν σχετικῶν ἐννοιῶν ἐν τῇ ἑβραϊκῇ φιλολογίᾳ. Τὸ συμπέρασμα τῆς διονυχιστικῆς ἐρεῦνης τοῦ Strathmann εἶναι, ὅτι ἡ τιμητικὴ προσωνυμία «λαός» (ἔθνος) «τοῦ Θεοῦ» μεταβιβάσθη ἐν τῇ Κ. Δ. ἀπὸ τοῦ Ἰσραὴλ ἐφ' ὅλην τὴν χριστιανικὴν κοινότητα, τὴν ἐκκλησίαν, μετὰ πασῶν τῶν ἐν τῇ Π. Διαθήκῃ ἀναφορῶν εἰς τὸν Ἰσραὴλ ἐπαγγελιωδῶν, ὧν ἡ πληρωσις ἐπραγματοποιήθη διὰ τοῦ Ἰ. Χριστοῦ. Τοῦτο ἀποτελεῖ καὶ τὴν πεποιθήσιν τῆς παλαιᾶς ἐκκλησίας, ἥ; τὸ φρόνημα ἐξέφραζεν ἄριστα ἡ ἐξή; παρατήρησις Κλήμεντος τοῦ Ἀλεξανδρέως· «ἐκ γούν τῆς ἑλληνικῆς παιδείας, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς νομικῆς εἰς τὸ ἐν γένος τοῦ σφραγισμένου συνάγονται λαοὶ οἱ τὴν πίστιν προσιέμενοι» (Στρωμ. Γ' 5,42,2).

Π. Π. ΜΠΡΑΤΣΙΩΤΗΣ

K. Dyobouniotis Professeur de l'Histoire des Dogmes à l'Université d'Athènes, Die äusseren Einflüsse auf die orthodoxe theologische seit der Eroberung Konstantinopels (Abdruck aus den Akten des I. Kongresses für die Orthodoxe Theologie, Athen, 1936). «Pyrso»—Athen, 1938 (σ. 5).

«Χριστιανικά Γράμματα».—Ἐξεδόθη τὸ τεῦχος Γ' τοῦ Παραρτήματος τοῦ περιοδικοῦ «Τρεῖς Ἱεράρχαι» περιλαμβάνον τὰς ἐξῆς διαλέξεις ἐν τῷ ὁμωνύμῳ Συλλόγῳ: Χρυσόστομου Φιλίππου καὶ Νεαπόλεως «Ἄθρησκος Κοινωνία», Μιχ. Γαλανοῦ «Περὶ τοῦ πῶς θὰ ἠμποροῦσαν νὰ ἱερωθεῖσιν καλῆτερα αἱ σημεριναὶ ἀνάγκαι καὶ τὰ ἐπιζητούμενα τῆς Ἐκκλησίας μας», Μ. Ἀρχμ. Μιχαήλ Κωνσταντινίδου «Γέννησις καὶ ἀνάπτυξις τῆς πνευματικῆς ζωῆς» (σ. 118—160).

— Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α —

ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΕΚΛΟΓΗΣ ΙΕΡΕΩΝ

Ἱ. Μητρόπολις Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας.

Καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ προσόντα ὅπως ἐντός ἑνὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον υποβάλλωσι τῇ καθ' ἡμᾶς ἱερᾷ Μητροπόλει τὰ ὑπὸ τοῦ ἱεθρου 68 τοῦ ἀναγκαστικοῦ νόμου 1369)1938 «περὶ ἱερῶν ἀσῶν καὶ ἐφημερίων» ὀριζόμενα πιστοποιητικά, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακηρύξιν ὑποψηφίων ἱερέων τῆς ηρεουσίας ἐνορίας Ἐλατόβουρου.

Ἐν Ναυπάκτῳ τῇ 21 Σεπτεμβρίου 1938.

† Ὁ Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας Γερμανός.

Ἱ. Μητρόπολις Φωκίδος.

Κενῆς οὔσης τῆς ὀργανικῆς ἐφημεριακῆς θέσεως τοῦ Μακρονή ἐνοριακοῦ ἱεροῦ ναοῦ «Ἱλαπαντή» καλοῦμεν πάντα προσοντούχον καὶ βουλομένον νὰ ἀνακηρυχθῇ κλόγμος, νὰ υποβάλλῃ ἡμῖν ἐντός μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοεύσεως τῆς παρούσης, τὰ δικαιολογητικά ἐγγράφα αὐτοῦ. Ἐν Ἀμφίσσῃ τῇ 12 Σεπτεμβρίου 1938.

† Ὁ Φωκίδος Ἀθανάσιος

Ἱ. Μητρόπολις Μηθύμνης

Κενωθείσης τῆς δευτέρας θέσεως τακτικοῦ ἐφημερίου ἧς ἐνορίας Ζωοδόχος Πηγὴ τῆς κοινότητος Καλλονῆς ἧς ἐπαρχίας ἡμῶν, προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσιν αὐτὴν καὶ μετετημένους τὰ νόμιμα προσόντα τῶς μέχρι τῆς 31 Ὀκτωβρίου ἐ. ἔ. υποβάλλωσιν ἡμῖν

σχετικὰς αἰτήσεις μετὰ τῶν νενομισμένων πιστοποιητικῶν. Ἐν Καλλονῇ τῇ 12 Ὀκτωβρίου 1938

† Ὁ Μηθύμνης Διονύσιος

Ἱ. Μητρόπολις Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης.

Ἡρεουσίας τῆς ἐφημεριακῆς θέσεως τοῦ ἐν Παλαιοροφῶν ἱεροῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Δημητρίου καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι ταυτην ὅπως ἐντός μηνὸς ἀπὸ σήμερον υποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ δικαιολογητικά τῶν ἐγγράφα συμφώνως τῷ νόμῳ 1369. Ἐν Πρεβέζῃ τῇ 10 Ὀκτωβρίου 1938. † Ὁ Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης Ἀνδρέας.

Ἱ. Μητρόπολις Κορινθίου.

Καλοῦνται οἱ βουλομένοι νὰ καταλάβωσι τὰς κενὰς ἐφημεριακὰς θέσεις τῶν ἱερῶν ναῶν 1) «ἡ Κοίμησις τῆς Θεοτόκου» Θεολεροῦ—Σικυῶνος καὶ 2) «ἡ Εὐαγγ. τῆς Θεοτόκου» Εὐαγγελιστρίας—Βόχας, ὅπως ἐντός ἑνὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον υποβάλλωσιν εἰς τὴν ἱεράν ἡμῶν Μητρόπολιν τὰ ἐν τῷ ἁρθρ. 62 τοῦ ἀναγκ. νόμου 1369 ἐ. ἔ. περὶ ἱερῶν ναῶν καὶ ἐφημερίων, ἵνα ἀνακηρύξωμεν αὐτοὺς ὑποψηφίους πρὸς ἐκλογήν ἐφημερίων τῶν ὡς ἄνω ἐνοριῶν. Ἐν Κορινθῳ τῇ 13 Ὀκτωβρίου 1938.

† Ὁ Κορινθίας Δαμασκηνός.

Ἱ. Μητρόπολις Σιδηροκάστρου.

Προκειμένου ν' ἀνακηρύξωμεν ὑποψηφίους διὰ τὴν κενὴν θέσιν τοῦ ἱ. ναοῦ ἁγίου Δημητρίου Νέου Πιστριτσίου καλοῦμεν τοὺς ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἀναγκ. νόμου 1369 ἁρ. 66 ἐδ. 3 ὀριζόμενα προσόντα ὅπως μέχρι 15 Νοεμβρίου υποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ δικαιολογητικά αὐτῶν ἐγγράφα διὰ τὰ περαιτέρω. Ἐν Σιδηροκάστρῳ τῇ 12 Ὀκτωβρίου 1938.

† Ὁ Σιδηροκάστρου Βασίλειος.

ΔΗΜΟΠΡΑΣΙΑΙ

Τὸ τοπικὸν συμβούλιον ΟΔΕΠ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ὑδρας, Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης διακηρῶνται ὅτι ἐπιτίθει εἰς πλειοψηφίαν δημοπρασίαν ἐκποιήσεως, ἐνεργηθσομένην δι' ἐνοφραγίστων προσφορῶν ἢ ἐν θέσει «Κάβας» Κοιλιάδος βοσκήσιμος ἔκτασις τῆς ἱ. μονῆς ἁγ. Ἀναργύρων Ἐρμιόνης, βάσει τῶν ὄρων τῶν ὑπ' ἀριθμ. 844 ἐ. ἔ. διακηρῶσεων τοῦ τοπικοῦ συμβουλίου ΟΔΕΠ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ὑδρας, Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης καὶ συγγραφῆς ὑποχρεώσεων. Ἡ δημοπρασία ἐνεργηθήσεται ἐν Κρανιδίῳ, εἰς τὸν σηνήθη τόπον τῶν δημοπρασιῶν, τὴν 6ην Νοεμβρίου 1938 ἡμέραν Κυριακὴν καὶ ὥραν 10-12 π. μ. ἐνώπιον τῆς ἀρμοδίας ἐπιτροπῆς. Τῆς συγγραφῆς ὑποχρεώσεων, τῶν τυχόν σχεδιαγραμμάτων καὶ λοιπῶν ὄρων δύναται νὰ λάβωσι γνῶσιν οἱ ἐνδιαφερόμενοι παρὰ τῷ ἐν Πόρῳ Ὑπ)στήματι τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης.

Ὁ Πρόεδρος

† Ὁ Ὑδρας, Σπετσῶν καὶ Αἰγίνης Προκόπιος.

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΝ

Ι. ΙΔΡΥΜΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΡΙΑΣ ΤΗΝΟΥ

Ἡ Ἐπιτροπὴ τοῦ ἱεροῦ ἱδρύματος τῆς Εὐαγγελιστρίας Τήνου ζητεῖ πρωτοψάλτην καλλιφώνον καὶ κάτοχον τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς.

Οἱ βουλομένοι δύναται νὰ προσέλθωσι πρὸς δοκιμασίαν. Ἡ ἐκλογή ἐναπόκειται εἰς τὴν ἀπόλυτον κρίσιν τῆς Ἐπιτροπῆς. Τὰ ἔξοδα ἀφίσεως καὶ παραμονῆς βαρύνονται τοῦ ἐνδιαφερομένου. Πληροφορίαι ἐν τοῖς γραφείοις τῆς Ἐπιτροπῆς. (Ἐκ τῶν Γραφείων τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ἱεροῦ ἱδρύματος Τήνου)

“ΕΚΚΛΗΣΙΑ,”

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΑΡΙΘ. ΤΗΛΕΦ. ΓΡΑΦΕΙΩΝ 24-195

Διευθύνουσα Ἐπιτροπὴ:

† Ὁ Ἀθηνῶν ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ
† Ὁ Σερρών ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
† Ὁ Ζακύνθου ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ἰπεύθυνος, Π. Σ. Μανωλέσης

Τύποις «Φοίνικος» ὁδὸς Λαονάτου 4, Τηλ. 54-229